

Tii tà tèpa Hébéru Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Càjè caa tâmogòori ê nee pwi a wii ê pwi tii bèeni. Êco na jè tâmogòori pâ, nye pwi jè *Juif, na é cèikî naa goo wà Iésu. É pwi a tâmogòori bwàti ê pwapwicîri kà tèpa Juif, ma ê *Aamwari Béaa. Â é pwi âboro na é tâmogòori bwàti pai pwa tii naa na grec, ba ê pai wii kêe, âna dau wâdé.

É wii wiidà?

Béaa kâra *naja 70. Ba, na pwi naja bèepwiri, âna wà tèpa coda roma, âna rà tanoori ê *Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif wâ *Iéusaléma, â rà pacoo diri pâ *ârapwaailò kà tèpa Juif na é ina wà pwi a wii tii bèeni. (Còu naporomee 9 ma 10.)

É wii tâî?

Tà tèpa Juif—tèpa ‘*Hébéru’—na rà jèe cèikî naa goo Iésu. Pwiri rà naanaimari pâ popai kêe na wâru, naa na caapwi tii, ba na rà naa târa jè wâra pwapwicîri.

Cina é wii?

É wii, ba na rà tâmogòori bwàti ê wakè na é pwa wà Iésu ba kâra. Â é pagòorà, ba na rà cimwü ma pidâpwicâarirà, ba rà gére wâro na pàara na pitubaèpà târa.

Dà êre é tii bèeni?

Diri pâ naèa ma pâ ârapwaaïlò kà tèpa Juif naa na é *Aamwari Béaa, âna rà tâbawêe nabàni naa goo Iésu Kériso. Ba wà Pwiduée, âna é pwa tà tèpa âboro é *auipwataâboro na bwaa âmuê. Â é nama é pwi âji a pwa ârapwaaïlò kêe na caapwi co, wà Iésu Kériso. Wàé na é pwi a pame é pâ *aupwényunyuâari kêra auipwataâboro, â wàé pwi a-ipa popai naa nabibiu kêjè tèpa âboro ma wà Pwiduée. Ba é pwi âji âboro, â é pwi âji naï Pwiduée mwara, na é caapwi co. Ba é tâa jaa Pwiduée Caa, géé na biu, â dâra gòiri awé. Êco na é boome naani gòropuu, â é pa naiiri âboro. Â é pwa é ârapwaaïlò na tâbawêe, na é pipanuâê târa pwâra bà. Â joro é domii kêe na é bà naa goro *satauro, târa pwanauri diri pâ èpà kêjè. Â géé goo Kériso, â pâri ma jè medari Pwiduée naa na ipwàdéé. Â câ mwa caa pâri ma jè pwa cè jè ârapwaaïlò.

Pai pitàgoo tii Hébéru

Iésu Kériso, âna é piwéna jii diri (1.1–4.13)

É piwéna jii tèpa angela (1.4–14)

É pame pai udò na dau pwényuâa (2.1–18)

É piwéna jii Moosé wà Iésu (3.1–6)

Âji pinaanapô jaa Pwiduée na é pame Iésu (3.7–4.14)

É pwi a-ipa popai nabibiu kêjè ma Pwiduée (4.14–10.18)

É pa naïri âboro â é pitère dà Pwiduée (4.14–5.10)

Pai patère tèpa cèikî (5.11–6.12)

É pacoo auinabéaa wà Pwiduée (6.13–20)

Melkisédek, âna é ânuu Iésu Kériso (7.1–28)

É pwi a pwa ârapwaaïlò maina kâjè wà Iésu
Kériso (8.1–13)

Càcaa pâri pâ ârapwaaïlò béaa târa ma
pwanauri pâ èpà (9.1–10)

Tâbawêe ârapwaaïlò kà Iésu (9.11–28)

É wacaapwi pwa ârapwaaïlò Kériso (10.1–18)

Câmu tà tèpa cèikî (10.19–13.25)

Jè ipwacèwii cèikî kà tèpa Isaraéla biu (11.1–40)

Jè ipwacèwii Iésu, â jè cimwü (12.1–29)

Bénabwé popai (13.1–25)

iésu kériso âna é piwéna jii diri

(Naporomee 1.1–4.13)

¹ Na pàara biu, âna é pipatùrari* wà tèpa jooorojè† wà Pwiduee, na rà naigé mee tèpa *péroféta kêe goro pàra pai pwa wèe na wâru. ² Â, na pàara nabà—naa na pâ bénabwé tòotù—âna é patùrajè, goo wà Pwina naîê. Ba géé gooé, âna wà Pwiduee, âna é tapoo ê napwéretòotù ma ê gòropuu, bau diri pâ muru na tâa na. Â nye wàé kaa na é pitòrigarié wà Pwiduee, ba na ée mwa panuâ tée diri pâ pwiibà. ³ Na jè cô Pwina naîê, â jè cô ê pai muugère ma pai maina kà Pwiduee Caa. Ba ipaiwà wàilu naa na diri pai pwa wèe. Diri pâ muru, âna rà cau tèepaa ma wâro, géé goro é popai kêe, na dau pwa pàtamee.

Nye wàé kaa, Pwina naîê, na ia é cèitiri ê pâ èpà kâjè. Â géé na càùé, â é wâjué còwâ

* **1:1** Pipatùrari—Patùra. † **1:1** Jooorojè—Wà pwi awii ê tii bèeni, âna é pwi jè Juif, â é wii tà pàra tàpé na rà tèpa Juif mwara. Â rà jèe cau cèikî naa goo wà Kériso. **1:2** Ioane 1.3 **1:3** Apostolo 2.33–34; Kolosé 1.20; Hébéru 8.1

naa jaa Pwidueé, na é wânidò *napwéretòotù. Â wà Pwidueé—wà Pwina dau pwa pàtamee—âna é nama é tâaboo naa gòro âji îê [ba na é pitûâ kêra diri pâ muru].

É piwéna jii tèpa angela

⁴ Wà Pwidueé, âna é nama é piwéna[†] jii diri tèpa *angela, wà Pwina naîê. Â é naa tée pwi neere âboro, na dau pwamuru naa goo, jii diri pâ neere âboro. ⁵ Ba caé mu caa ina tà pwi jè angela wà Pwidueé pâ:

*Wàéni popai kôo,
na go ina nabà:
Gà pwina naîô,
â go pwi caa'gà.*

Psaume 2.7

é,
*Go o pwi Caa kêe,
â ée mwa pwi naîô.*

2 Samuel 7.14

⁶ Ūna é paari Pwina naîê, tà tàpé na rà tâa jaaé, â é naa tée ê tàrù kà pwi ciàra èpo[§], â é pitûâri pâ:

*Wâdé na wà diri tèpa angela kôo,
âna rà o cau ipwamainâê diri.*

1:4 Filipi 2.9 [†] **1:4** É piwéna—é, É jèe piwéna, é, É pâ nau piwéna.

1:5 2 Samuel 7.14; 1 Chroniques 17.13; Apostolo 13.33 **1:6**

Roma 8.29 **§ 1:6** Ūna é paari Pwina naîê... Grec: Ūna é popa Pwi ciàra èpo naa na gòropuu {monde}. Munaa é pai pitèpa Kériso, é, pai wâjué còwâ kêe na jè tòotù. Ê popai monde ni, âna pai ina wèe pâ: Autâa, é, napô, é, mwaciri. Pwiri naani gòropuu, é wâpà wiàna wânidò napwéretòotù.

Psaume 97.7

⁷ Napwa naa goo tèpa angela kêe, âna é ina wà Pwiduée:

*Go nama rà pwacèwii é pwéretòotù;
Rà o pwacèwii é doromara ânye.*

Psaume 104.4

⁸ Êco na wàèni é pwina é ina naa goo wà Pwina naîê:

*Wâgà co [Pwina naîô]
âna wâgà Pwiduée*!
O ticè pwâadàra
é Mwaciri'gà.
Gà mwa Pwi Ukai
dàra gòiri awé.
O *târù é pai pitûâ'gà.
⁹ Gà wâdéari é târù,
â gà miiri é èpà.
Â wâgo, Pwiduée Caa'gà,
âna go jèe pitòrigarigà†
jii diri tèpa béegà.
Go wicèpwiri é jawé ûrea
naa gòro pûrugà.
Go nama rà pipwamainagà;*

1:7 Psaume 104.4   **1:8** Psaume 45.7–8   * **1:8** Wâgà Pwiduée—Ê pâ popai bèepwiri géé na Psaume 45, âna popai kà pwi jè apwanyabi, goo é pai piéa kà pwi jè ukai. Naani, âna é ina wà pwina é wii é tii tà tèpa Hébéru, pâ, wà Pwiduée Caa, âna é ina pwiri tà Iésu Kériso, Pwina naîê. É wàrapwiri wà Pwiduée, ba na é paari tà tèpa âboro pâ, wà Iésu, âna é pwi ukai kâra gòropuu diri. † **1:9** Pitòrigarigà—Grec: Oint. Còo note goo Luka 4.18.

*go naa tâgà é pipwàdéé,
na dau maina awé.*

Psaume 45.7–8

¹⁰ É ina mwara wà Pwiduée, naa goo Pwina naîê
pâ:

*Naa na autapoo goo,
âna nye wâgà, Pwi Ukai†,
na gâ pwi a tòpò
é pâara gòropuu.
Gâ pwi a bari
iri napwéretòotù.*

¹¹ O mwa tiâu
é gòropuu diri,
ma napwéretòotù,
ma diri pwina tâa na.

*Êco na nye wâgà co
na o mwa tâa awé.*

¹² Gâ o cùurà
pwacèwii ârabwée;
Gâ o pipîrîrà
pwacèwii doro aupuu.

*Â nye wâgà co,
na gâ nye tà tâa awé;
Gâ nye tà wâro
dàra gòiri!*

Psaume 102.26–28

---

^{1:10} Psaume 102.26–28 † ^{1:10} Nye wâgà, Pwi Ukai—Ê pâ popai bèpwi géé na Psaume 102, âna popai kâ pwi jè âboro tà Pwiduée. Naani, âna é ina wà pwina é wii é tii tà tèpa Hébéru pâ, wà Pwiduée Caa, âna é ina pwiri tà Pwina naîê, Iésu Kériso.

13 Â wàèni jè muru na ia é ina wà Pwiduée:

“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni gòro îô étò.
[Go naa tâgà é pitûâ.
O pwamainagà awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgà.”

Psaume 110.1

Gona guwà niimiri pâ, é ina pwiri tà pwi jè angela kêe? [Bwa! É ina pwiri tà Pwina naîê!]

¹⁴ Ba napwa naa goo wà tèpa angela, âna rà tèpa ênawéna co. Ba é cùrurà wà Pwiduée, ba na rà pitu tâjè, wàjè na ée mwa pa-udòjè, [ma naa tâjè é *âji wâro jaaé].

2

É pame pai udò na dau pwényuâa

Jè cibwaa nama piticèmuru naa goo

¹ Géee goo pwiri*, â wâdé na jè pâra bwàti wiâra ê popai na jè tère. Ba péa jè tà pâiti jii. ² Ba napwa naa goo é *Naèà kà Moosé†, âna é nama rà pwa wârimuru wà diri tâpé, na càra caa pâra wiâra bwàti.

1:13 Psaume 110.1   **1:14** Psaume 34.8, 91.11   * **2:1** Pwiri—Ê pai maina ma muugère kà Pwina naî Pwiduée, na napéaati naa naporomee 1.   **2:2** Galatia 3.19   † **2:2** Naèà kà Moosé—Grec: Popai na rà pame, wà tèpa angela, âna é coo. Rà ina wà tèpa Juif pâ, rà tòpi é Naèà kà Moosé naigé mee wà tèpa angela. (Còo Apostolo 7.53.)

³ Êco na [wà Pwidueé, âna] é jèe naa tâjè é naigé, ba na jè udò; pwi naigé na dau maina ma pwényuâa [jii é naèà]! Â jè o wànau târa cè pai uru kâjè jii é wârimuru, wiàna câjè caa câbaâjupâraê?! Ba nye wà Pwi Ukai Iésu kaa, na ia é mara in-apàpari tâjè é naigé bèepwiri. Â wà tàpé na rà tèreê, âna rà jèe *paâjupâraê tâjè.

⁴ Â wà mwara Pwidueé, âna é paâjupâraê, goro pâ *câmu kêra pâtâmee—muru na rà pò goo wà tèpa âboro. Â é jèpa naa pâ âraimeai, na é naigé mee é *Nyuaê Pwicîri, wiâra câbawâdé kêe.

É ipakîrié boo ba kâjè

⁵ Go gére patûrawà goro é Mwachiri† na o mwa tèepaa. Â o càcaa tèpa *angela, na ée mwa nama rà pitûâ naawê, wà Pwidueé. ⁶ Ba é ina tée wà pwi jè âboro, na jè ère géee goo é *Tii Pwicîri pâ:

*Wàilàapà wà pwi âboro,
na gà o niimirié,
[co Pwidueé]?
Gorodà na piâranümagà wàé,
wà *Pwina naîri âboro§?*

⁷ *Gà pakîrié boo
jii tèpa angela
na ji pàara,
na càcaa gòiri.*

2:3 Hébéru 10.29, 12.25   **2:4** Maréko 16.20; 1 Korénito 12.4,11

† **2:5** Mwachiri—Grec: Gòropuu.   **2:6** Psaume 8.5–7   § **2:6** Wà Pwina naîri âboro—Popai me géee Psaume 8.4–6, na popai goojè tèpa âboro. Êco na wà pwina é wii é tii tà tèpa Hébéru, âna é ina wà Iésu, na pitunee tée pâ Pwina naîri âboro.

*Gà naa tée korona—
bwe kêra ukai.
Gà nama pwamainâê.
8 Gà nama é pitûâ
naa gòro diri pâ muru!*

Psaume 8.5–7

Ba nye ticè jè muru, cèna o tâa gòroigé jii ê pitûâ kêe*. Êco na nabàni, âna jè còo bwàti pâ, càcaa pâji coo diri ê popai bèepwiri. ⁹ Â jè còo mwara pâ, jèe pakîri wà Iésu, na ji pàara, na arana tèpa angela. Ba é pwamaagé còo, â é bà ba kâjè diri tèpa âboro, géé goro ê *pimeaari imudi kà Pwiduée. Â géé goo ê pwina é pwa wà Iésu, â jèe naa tée korona—bwe kêra ukai. Â jè còo pâ ipwamainâê, [pwacèwii é popai bèepwiri naa na Tii Pwicîri].

É pwi cià diri tèpa naî Pwiduée

¹⁰ Wà Pwiduée, âna é tòpò ba kêe diri pâ muru, â é tàgèré wéaa goorà. Pwa pàra tèpa naî Pwiduée mwara, na rà dau wâru, [âna wàijè kaa]†. Â wâdé tée, na é nama jè cau tâa na é pai maina ma muugère kêe. Pinaigé mara é pwiibà, ê pai maagé còo kà Iésu ma pai bà kêe. Â géé goo kaa pwiri, â wà Pwiduée, âna é naa tà Iésu ê autâa na tâbawêe, na pâriê. Ba wà Iésu, âna é pwi ukai, na é pa-udò

* **2:8** Pitûâ kêe—é, Pitûâ kâjè. Pwiri é inajè tèpa âboro, é, pwiri Iésu Kériso, Pwina naîri âboro. **2:9** Filipi 2.8–9 † **2:10** Âna wàijè kaa—Bà jèe wii wàijè tèpa naîê naa na pâ nee tii 10–18, ba jè tèpa naî Pwiduée, wàijè na jè cèikî naa goo wà Iésu. (Còo Hébéru 3.6.)

diri tèpa naî Pwiduée, ma pwi a poparà pâ, [naa na *âji wâro]‡.

¹¹ Üu, nye wà Iésu kaa, na é pwina é popajè tèpa âboro kêe, pâdari wà Pwiduée§, [pwi caa kêe] ba na o caapwi caa kêjè diri, wàijè ma wàé. Â géé goo kaa pwiri, âna câé caa kamu, na é ina goojè pâ jè tèpa aéjii kêe. ¹² Ba wàé na ia é jèe ina tà Pwiduée pâ:

*Go mwa pwamaina neegà
tà tèpa aéjii kôo.
Go mwa câdirigà
na rà pitapitirirà*.*

Psaume 22.23

¹³ Â é ina tée mwara pâ: *Wâgo mwara, âna go mwa cèikî naa googà.* *Ésaïe 8.17*

*Â jèpwi mwara:
Wâgo ni, ma wà tàpé
na é naarà tôo wà Pwiduée,*

‡ **2:10** É, Diri pâ muru, âna kêe {kà Pwiduée}, â rà me géé gooé, â rà tâa géé gooé. Â é popa tèpa naîe na rà wâru naa na pai maina ma muugère. Â wâdé tée na é nama é tâbawêe {wà Iésu} naigé mee é pai maagé còo kêe, wàé {wà Iésu} na é pwina é tapoo é pai udò kâra. Ê pâ popai é nama é tâbawêe {wà Iésu}, âna pwiri pai tòpi kêe é autâa kêe napwéretòtù, é, pwiri pai ina wèe pâ, na o tâbawêe é pai pa-udòjè kêe. **2:11** Mataio 25.40 § **2:11** É popajè...pâdari wà Pwiduée—é, É tipi tèpa âboro jii é pâ èpà kâra. Grec: É nama rà pwicîri. **2:12** Psaume 22.23 * **2:12** Popai me géé Psaume 22.23, muru wii kà ukai Davita. Wà pwi awii é tii bèeni tà tèpa Héberu, âna é ina pâ, nye wà Iésu na é mara ina pâ popai bèepwiri tà Pwiduée, na ia ru tâa napwéretòtù, béaa kâra pai tòpò wàra é gòropuu. **2:13** Ésaïe 8.17,18

wàibà diri tèpa naîê†.

Ésaïe 8.18

É pâ nau pwi âboro pwacèwijiè

¹⁴ Wàijè tèpa naî Pwiduée, âna jè cau tâa tâjè diri, ê naiiri âboro na o mwa bà. Â é pa naiiri âboro wà Iésu, ba na é pwacèwijiè. Â é jèe bà ba kâjè, ba na tapàgà é pàtâma *Caatana, wà pwina é nama jè bà.

¹⁵ Â, na wàrapwiri, â é tipijè jii ê pai wâgotâjè goro ê pwâra bà, na ia piijè béaa, diri tòotù.

¹⁶ Jè tâmogòori bwàti pâ, câe caa me wà Iésu, ba na é pitu tà tèpa angela. É nye me nau pitu tà tèpa gòobàra *Abéraama. ¹⁷ Â é ipwacèwijiè, tèpa aéjii kêe, naa na diri pai pwa goo. Ba [wiàna càcaa wàrapwiri, â pwiri càcaa pâri ma] é pwi a-ipa popai nabibiu kâjè ma wà Pwiduée‡. Â é jèe pwi a pwa ârapwaailò maina kâjè, na é pitère dà Pwiduée, naa na pai piênawéna kêe tée. Â é pwi a mearijè, [wàijè na ticè nii kâjè]. Â é tòpò ê *ârapwaailò, târa pwanauri é pâ èpà kâjè. ¹⁸ Â nye pâri ma é pitu tâjè, wiàna tèepaa marijè é tacai. Ba é tâmogòori ê tacai, ma é maagé còo.

3

É piwéna jii Moosé wà Iésu

† **2:13** Wàibà diri tèpa naîê—Grec: Ba rà cau tèpa naîô naa na Tii kà Isaia. Êco na naani, âna é popa pâ popai bèepwiri wà pwi awii ê tii bèeni, ba naa popai goo wà Iésu, bau diri tèpa âboro kêe, na rà cau tèpa naî Pwiduée ma wàé. **2:14** 1 Ioane 3.8; Auinapàpari 12.10

2:16 Ésaïe 41.8–9 ‡ **2:17** Pwi a-ipa popai... Wàépwiri wakè kà pwi apwa ârapwaailò. Còo note goo Héberu 6.19–20.

¹ Tèpa cèikî béeò, wà Pwiduée âna é jèe todàwà, ba na guwà tèpa âboro kêe. Êkaa na guwà naa nümawà naa goo wà Iésu, ba é pwi majoro é cèikî kâjè. Ba é cùrué medarijè wà Pwiduée, â é pacimaê, ba na é pwi a pwa *ârapwaailò maina kâjè*. ² Â é pitêre dà Pwiduée, â é piênawéna kêe bwàti, pwacèwii *Moosé napwiri, na ia é piênawéna kâra diri é pwârawâ kà Pwiduée.

³ Êco na dau pwamuru naa goo wà Iésu jii wà Moosé, â wâdé na dau ipwamainaê jiié. Ba wà pwi apooro é wâ, âna é piwéna jii é pwi ênawéna†. ⁴ Ba jèpa wâ, âna nye pwa pwi apooé, â nye wà Pwiduée na é tòpò diri pâ muru.

⁵ Napwa naa goo wà Moosé, âna é dau pwi a wakè bwàti naa na pwârawâ kà Pwiduée, â é dau pwi a pitêre dâra. Êco na é nye pwi ênawéna co. Ba é pwi ânuuru‡ diri é pwina ée mwa inapàpari wà Pwiduée, géé na càùé. ⁶ Â wà *Kériso, âna é pwina nari èpo na pwârawâ, na naa tée pitûâ. Â é pwârawâ bèepwiri, âna wàijè kaa, wiàna jè tà cimwü naa na pai pitapacîri kâjè, ma cipa ba mwü é cèikî kâjè.

Âji pinaanapô jaa Pwiduée na é pame Iésu

Cibwaa ipwacèwii tèpa Isaraéla

3:1 Nombres 12.7; Héberu 4.14, 7.26 * **3:1** Grec: Â êkaa, co tèpa aéjii pwicîri, wâguwà tèpa béejè na todàjè géé napwéretòotù, âna wâdé na guwà naa nümawà naa goo wà Iésu, wâé pwi apostolo ma pwi apwa ârapwaailò goro é cèikî kâjè. † **3:3** (2e phrase) & 3.4 Grec: ...Ipaìwà naa goo pwi aba wâ, na é piwéna jii é wâ na é bari. 4Ba êdiri pâ wâ, âna o pwa pwi abari, â nye wà Pwiduée na é bari diri pâ muru. ‡ **3:5** Nombres 12.7 ‡ **3:5** Pwi ânuuru—Grec: Pwi apaâjupâra.

⁷ Gée goo ê pâ pwi bèepwiri, â [wâdé na jè pitêre dâra ê pwina] é ina ê Nyuââê Pwicîri, pâ:

*Wiàna guwà têre
pwâra to kà Pwiduée,
na tòotù bëeni,
⁸ â guwà pitêre dèe§!
Tàu tà wà tèpa Isaraéla
goo Pwiduée kàra,
napwiri, naa namaré.
Rà naa càùrà naa gooé
Rà nye pigàdèe,
goro pâ càrarà!*

Psaume 95.7–8

⁹ [Â ipaiwà ê pwina é ina naa goorà wà Pwiduée]:

*Rà tacaio naa namaré,
wà tèpa caa kàwà.
Gée goo pwiri,
â rà côo é pwina go pwa,
¹⁰ naa na 40 naja.
Oratôo goorà.
Go inapàpari:
“Rà naa càùrà naa goodò!
Càra caa pitêre dòo*!
¹¹ Go putàmu naa goorà.*

3:7 Psaume 95.7–11   **3:8** Exode 17.7; Nombres 20.2–5   § **3:8**
Â guwà pitêre dèe... Grec: Guwà cibwaa nama gòo pwâranümawà,
pwacèwii na biu, na tàutàwà gooé.   * **3:10** Grec: Naa na 40
naja. Go putàmu naa goo pwi naneeâboro bèepwiri. Â go ina pâ: É
ipa-imwürurà taaci é pwâranümarà. Càra caa tâmogòori é pâ naigé
kôo. Ipaiwà naa na nee tii 15.   **3:11** Nombres 14.21–23

*Go ipwataâboro pâ:
O càra mwa caa me
naa na ére aunao,
[ére kêra pinaanapô]
na go jèe ipwabwâti!”*

Psaume 95.9–11

Jè cibwaa nama gòo pûrujè

¹² Êkaa na guwà ipwacôowà, co tèpa béeò! Ba wiàna guwà wéaari pâ aunünüma na èpà, â wiàna tàutàwà na guwà cèikî, â guwà péa tà pâiti jii wà Pwiduée, pwi a pawârojè†. ¹³ Ba è èpà na jè pwa, âna é ipa-imwürujè, ma nama gòo pûrujè, [â é pwa ma jè naa càùjè naa goo wà Pwiduée]. Êkaa na guwà ciburà ipagòowà naima, ba na o càcaa tèepaa mariwà è pwiibà! Â guwà wàrapwiri diri pâ tòotù. Ba è pwi tòotù bèepwiri na é ina è Tii Pwicîri, âna nabà, [â càcaa widàuru]!

¹⁴ Jè jèe tèpa bée Kériso, géé na autapoo goo, na jè cèikî naa gooé. Â wâdé na jè cipa ba mwü è cèikî bèepwiri, tèepaa naa na è pwâadèrèè [ba na o pwa cè kêjè géé goo è pwina tâa tée].

¹⁵ Â [jè cibwaa ipwanauri è pwina jè tàgére] pûra naa na *Tii Pwicîri pâ:

*Wiàna guwà tère
pwâra to kà Pwiduée,
na tòotù bëeni,
â guwà pitère dèe!
Guwà cibwaa
naa càùwà naa gooé!*

† **3:12** Pwi apawârojè—é, Na é wâro. **3:15** Héberu 3.7–8

Psaume 95.7–8

Càra caa tèepaa naa na aunao

¹⁶ Wàilàapà tàpé na ia rà tête ê pwâra to kà Pwiduée, â na ia rà naa càurà naa gooé? Nye wà tèpa joorojè kaa, na ia é poparà còbé wà Moosé géé napô *Aigupito! ¹⁷ Â nye naa goorà kaa, na ia é putàmu wà Pwiduée, naa na 40 naja. Nye wàilà kaa na ia rà pwa na èpà naa namaré, â rà cau bà imudi naawê. ¹⁸ Â nye wàilà kaa, na ia é *ipwataâboro tàra wà Pwiduée, pâ, o càra caa tèepaa naa na ê napô, na ia é jèe pwabwàti ba kàra. ¹⁹ Â jèe càra caa tèepaa, naa na aunao [ma pinaanapô] kà Pwiduée, géé goro na tàutàra na rà cèikî naa gooé.

4

¹ Wà Pwiduée, âna é mara ina [tà tèpa joorojè] pâ, ée mwa poparà pâ naa na aunao [ma pinaanapô] na é jèe mara ipwabwàti ba kàra. Â é auina kée bèepwiri, âna é jèe nye coo ba kâjè nabàni. Êkaa na jè ipwacôoco, ba é péa pitèi pàra tàpé géé gooje wà Pwiduée, ma ina pâ, rà jèe ipâiti*.

² Ba jèe nye picémara tâjè ê popai na wádé [goro é aunao bèepwiri] pwacèwiirà. Êco na wàilà, âna ticè pumara é popai na rà tête, géé goro na càra caa tòpi

---

3:16 Nombres 14.1–35   **3:17** 1 Korénito 10.10   * **4:1** Épéa...ina pâ, rà jèe ipâiti—é, Ba rà péa niimiri wà pàra tàpé géé gooje pâ, na rà jèe ipwâ.

goro cèikî†. ³ [Â wàépwiri ê majoroé ma] é ina wà Pwiduée pâ:

*Go putàmu naa goorà.
Go ipwataâboro pâ:
O càra mwa caa me
naa na ére aunao,
[ére kâra pinaanapô]
na go jèe pwabwàti!*

Psaume 95.11

Tàpiri tâjè pwi aunao bèepwiri

Êco na wàijè na jè cèikî, âna jè o tòpi ê âji nao ma pinaanapô kà Pwiduée‡, [na é jèe nabwé pwabwàti wà Pwiduée, géé na biu]. Ba êdiri auniimiri kêe goro pâ wakè na ée mwa pacoo, âna tâbawêe, béaa kâra pai tòpò kêe ê gòropuu.

⁴ Jè pûra mwara naa na jè ére géé goro ê *Tii Pwicîri [i pwi ia é pwa wà Pwiduée naa na autapoo goo]. Ba jèe wii pâ: *É nao wà Pwiduée na bé 7 kâra tòotù, géé na càùru ê pâ wakè na é pwa.* *Genèse 2.2* Wàépwiri pwi bé 7 kâra tòotù kâra nadàpàra pwapwicîri.

⁵ Jè wâjué còwâ naa goo i pwi nee tii, na ina pâ:

*O càra mwa caa me
naa na i ére aunao,
[ére kâra pinaanapô]*

† **4:2** Càra caa tòpi goro cèikî—é, Càcaa tâa goorà é cèikî kà tàpé na rà pitère dèe. Pwiri pai ina wèe pâ, wà Kaléba ma Iosua na ru cèikî naa goo wà Pwiduée. (Còo Nombres naporomee 13 ma 14.) **4:3** Psaume 95.11; Hébéru 3.11 ‡ **4:3** Jè o tòpi ê âji nao... Grec: Jè o nye too naa na aunao. Jè tòpi i âji pinaanapô bèepwiri na jè tâa goo Iésu Kériso. **4:4** Genèse 2.2 **4:5** Psaume 95.11

na go jèe pwabwàti!

Psaume 95.11

⁶ [Na jè pûra pwiri, â jè nye tâmogòori pâ] nye pwa ê aunao [ma pinaanapô] na ia é pwabwàti wà Pwiduée. Jèpwi, âna jè jèe côo pâ, wà tàpé na rà mara tòpi é popai goo, âna càra caa tò naa na, ba càra caa pitère dèe. ⁷ Â wàépwiri na é câmuri jè tòotù wà Pwiduée, [ba na rà o tòpi é âji pinaanapô kêe§, wà pàra tèpa âboro]. Â é pwi tòotù bèepwiri, âna i pwi tòotù na ia ina naa na i pwi nee tii wâna é Tii Pwicîri. Ba é ina pâ:

*Wiàna guwà tère
pwâra to kà Pwiduée,
na tòotù bèeni,
â guwà pitère dèe*!*

Psaume 95.7–8

Â é popai bèepwiri, âna wà ukai *Davita, na é pinaigé mee, jèe dau wâme côwâ [kâra é pai pàra kà tèpa jojoorojè naa namaré].

⁸ Êkaa na jè côo pâ é aunao [ma pinaanapô bèepwiri] âna càcaa é napô na ia é poparâ pâ naawê wà Iosua†. Ba wiàna wàrapwiri, â pwiri câe mwa caa ina côwâ cè jè tòotù wà Pwiduée. ⁹⁻¹⁰ Â gée goo pwiri, â pwa é aunao [ma pinaanapô] ba kâjè

4:7 Psaume 95.7–8   § **4:7** Tòpi é âji pinaanapô—Còo note goo nee tii 3.   * **4:7** Â guwà pitère dèe—Grec: Guwà cibwaa nama gòo pwâranümawà.   **4:8** Deutéronome 31.7; Josué 22.4   † **4:8** 1re phrase—Grec: Ba wiàna é naa tàra aunao wà Iosua... (Iosua—Còo Apostolo 7.45.)   **4:9-10** Hébéru 4.4

tèpa âboro kà Pwiduée. Â, na jè o too naa na, â jè o mwa bàra nao jii ê wakè kâjè. Â jè o ipwacèwii wà Pwiduée, na ia é nao naa na bé 7 tòotù, [gée na càùru pai tòpò kêe ê gòropuu].

¹¹ Wiàna wàrapwiri, â wâdé na jè ipwadàrapwa ma jè tòpi é âji pinaanapô kà Pwiduée. Â jè cibwaa pwaduwa kà tèpa jooorojè, [tèpa *Isaraéla] na ia rà ipwatàu. Ba wà pwina câé caa pitêre dà Pwiduée, âna é pâiti†.

Popai kà Pwiduée âna tàuwa

¹² Ê popai kà Pwiduée§, âna dau pwa pàtamee, ba na é wakè goojè. Ba é pwacèwii ê tàuwa na nye dau éa kaa ê du piére, ba é tapàgà tiagoro pâ aupitòbàra ma tiagoro pâ âraduujè. Ba é gée tiagoro pâ câbawâdé ma auniimiri na tàbinyiri nigée na pwâranümajè. Â é [pwa ma pwéelaa goorà* ma] tèirà.

¹³ Ba nye ticè jè muru, ma âboro, cèna pâri ma é cârù goo wà Pwiduée. Ba wàé na é tòpòrà diri, â é tâmogòori ê âji pai pwa goorà†. Â nye wàé kaa na jè o mwa coo araé ma paari tée diri ê pwina jè pwa.

iésu âna é pwi a-ipa popai nabibiu kâjè ma pwiduée

(Naporomee 4.14–10.18)

† **4:11** Dernière phrase—Grec: Ba na o câé caa tûu wà pwi jèpwi.

4:12 Éféso 6.17; Auinapàpàri 1.16, 19.13–15 § **4:12** Ê popai kà Pwiduée—Câcaa aupwa tii co. Ba é patùrajè wà Pwiduée, na rà naigé mee wà tèpa âboro kêe, â na naigé mee ê Tii Pwicîri mwara. * **4:12** Pwa ma pwéelaa—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Papwéelaari.

† **4:13** É tâmogòori ê âji pai pwa goorà—Grec: Â rà nye cau cipàpaa na ara é du âraporomee.

É tâmogòori pai ticè nii kâjè

¹⁴ [Go gére ina tàwà pâ] wà Iésu, *Pwina naî Pwiduée, âna é pwi a pwa *ârapwaailò maina kâjè, na é jèe too naa *napwéretòotù, [ba na é pwi a-ipa popai nabibiu kâjè ma wà Pwiduée]. Êkaa na wâdé na jè tà tâjùru ba mwü ê cèikî kâjè naa gooé.

¹⁵ Câé caa pwi a pwa ârapwaailò na é wâiti jijjè. Ba é tâmogòori bwàti ê pai ticè nii kâjè, â jèe tacaié, naa goro diri ê pwina tacaijè goo. (Êco na wâé, âna câé mu caa pipanuâê, â câé mu caa pwa na èpà.)

¹⁶ Géee goo kaa pwiri, â o câjè caa piwâ, na jè me na ara Pwiduée, Pwi Ukai†, [na é naigé mee wà Iésu]. Ba jè o mwa tòpi géee gooé ê *pimeaari imudi kêe. Â ée mwa pitu tâjè, [wàijè na piticè nii kâjè] â ée mwa dau pwa na wâdé tâjè, na pàara kêe.

5

Pwiduée na é naa têe wakè kêe

¹ Napwa naa goo wà pwi a pwa ârapwaailò maina, âna é pwi âboro na pitòrigarié, ba na é pwi a-ipa popai nabibiu kà tèpa âboro, ma wà Pwiduée. Ba é naa tà Pwiduée ê pâ âraimeai ma *ârapwaailò, ba na o pwanauri ê pâ èpà kà tèpa âboro. ² Â é [nye ji pwi âboro] pwacèwiirà, â é tâmogòori pai ticè nii kâra pâ âboro. Â é moo naa goorà, ma mearirà na rà imwüru, géee goro pai càcaa tâmogòori kàra. ³ Â, na pàara na é pwa ârapwaailò târa pwanauri pâ èpà kâra ê Ba, âna é pwa ârapwaailò ba kêe mwara, géee goo na é pwi âboro na ticè nii kêe, pwacèwiirà.

4:14 Héberu 3.1, 10.23   **4:16** Héberu 10.19   † **4:16** Na ara Pwiduée, Pwi Ukai—Grec: Naa goo é autâa (trône).   **5:3** Lévitique 9.7, 16.6

⁴ Nye ticè cè jè âboro, cèna é tàpo cimadò gée gooé ma é pwi a pwa ârapwaailò. Ba pwi wakè na dau pwamuru naa goo. Â nye wàco wà Pwiduée na pâriê ma é pitòrigari cè pwi âboro, pwacèwii pai pwa kèe naa goo wà *Arona, [wà pwi a pâbéaa kà tèpa pwa ârapwaailò kâjè biu].

⁵ Ipaiwà naa goo wà Kériso. Ba caé caa ipwamainâê còwâ. Â nye wà Pwiduée, na é nama é pwi a pwa ârapwaailò maina. Ba é ina tée pâ:

*Wàéni popai kôo,
na go ina nabà:
Gà pwina naiô,
â go pwi caa'gà.*

Psaume 2.7

⁶ Â jè pûra mwara [na jè nee *Tii Pwicîri] na é ina wà Pwiduée pâ:

*Gà pwi a pwa ârapwaailò
dàra gòiri awé.
Ipaiwà wâgàu
ma Melkisédek*.*

Psaume 110.4

É pitêre dèe Kériso â é picâri

⁷ Na é bwaa wâro ni gòropuu wà Iésu, â pwa jè pàara na é i ma tomara too tà Pwiduée, na é upaé

5:4 Exode 28.1   **5:6** Psaume 110.4; Hébéru 6.20, 7.1   * **5:6** Melkisédek—Wà pwi ukai, ma pwi jè apwa ârapwaailò kâra jè Ba, naa na pàara kà Abéraama, pwi caa kâra è Ba Isaraéla. (Còu naporomee 7, ma Genèse 14.17–24.)   **5:7** Mataio 26.36–46; Filipi 2.6–8

[jii ê pai bà kêe]†. Â é têre ê pwâra pwapwicîri kêe wà Pwiduée. Ba wà Iésu, âna é dau pwi a papwicîriê ma pitêre dèe.

⁸ É nye Pwina naîê kaa, êco na, pâri ma é picòo ê pai pitêre dâra, goro pai picâri kêe. ⁹ Â [é pitêre dâra tiagoro ê pwâadèrèè, â] é jèe tubanabwé diri é wakè kêe‡. Â géé goo kaa pwiri, na ée jèe caa *pwi a pa-udò diri tàpé na rà pitêre dèe. [Â é naa tàra ê *âji wâro jaaé.] ¹⁰ Â é pacimaê wà Pwiduée, ma é pwi a pwa ârapwaaîlò maina pwacèwii wà Melkisédek.

Pai patêre tèpa cèikî

¹¹ Wâru pâ muru na nümoo na go§ ina tàwà goo [pai ipaiwà Iésu, ma Melkisédek]. Êco na o câguwà caa tâmogòori, ba guwà tèpa pwa ciritàu, â câguwà caa nünüma bwàti* [naa goo é cèikî kâjè].

¹² Jèe gòiri [na guwà cèikî, êco na bwaa dau kîri é autâmogòori kâwà, naa goo é popai kà Pwiduée. Wiàna guwà jèe cimwü] â pwiri guwà jèe tèpa pacâmuri pàra tàpé. Êco na guwà bwaa tèpa câmu, â câguwà caa pâ dau paé.

---

† **5:7** ^{1^re} phrase—é, Pwa pàara na é i ma tomara too tà Pwiduée, ba na é upaé. Ba pwa pàtâma Pwiduée na é pa-udòjè jii ê pwâra bà. Wà pwi awii tii bèeni, âna é niimiri ê pwâra pwapwicîri kà Iésu na Gethsémané. (Còo Mataio 26.36–46.) Pwiri é niimiri mwara pàra pàara na é i na wà Iésu, pwacèwii géé na càuru pai bà kà wà Lacaro. (Còo Ioane 11.35.) ‡ **5:9** Â...é jèe tubanabwé diri é wakè kêe—é, É tòpòé wà Pwiduée, ba na é pwi apwa ârapwaaîlò maina kêe. Grec: Ûna jèe nama é tâbawêe. § **5:11** Go—Pai pwa kà tèpa âboro béaa, na rà wii pâ: Wàibà; â pai ina wèe pâ: Wâgo. Còo note goo 2 Korénito 1.6. * **5:11** Ba guwà tèpa pwa ciritàu, â câguwà caa nünüma bwàti—Grec: Ba guwà jèe kee. **5:12** 1 Korénito 3.1–3

Guwà pwacèwii pâ nari èpo na rà bwaa di. Ba bwaa càra caa pâji ija ê utimuru cèna gòo. ¹³⁻¹⁴ Â wà pwi [a cèikî] na é wàrapwiri, âna bwaa càcaa pâri ma é pinadàrù ê pwina *tàrù ma ê pwina èpà†. Êco na wà pwina é cimwü [naa na cèikî] âna é tâmogòori pwiri, ba é jèe wârori, â é jèe picòo. Â pâri ma é tòpi ê utimuru na gòo.

6

Jè tòpaé jii pâ pâbéaa kâra ârapupûra

¹⁻² Wâdé na jè tèpa âboro na jè cimwü naa na cèikî naa goo Kériso. Jè tòpaé jii pâ pâbéaa kâra ârapupûra, na ia jè tòpi na jè mara cèikî:

Ê pai pinünüma ma pai biijè jii pâ tûa na èpà, na rà popajè dâra é pwâra bà;

Ê pai cèikî naa goo wà Pwiduée;

Ê *piupwaa;

Ê pai tòpò du îjè [naa gò pwi jè a bwaa âmu cèikî târa *pwényunyuâariê];

Ê pai o wâro còwâ géé na aubà kâra diri tèpa âboro;

Ê pitèimuru kà Pwiduée, [târa naa târa ê pumara wakè kàra]. (Â napwa naa goo ê aupitèi kèe, âna o coo awé.)

Ba diri pâ pwiibà, âna muru na jè jèe mara picòo béaa. Â càcaa pâri ma jè picòo còwâ. ³ Ba wâdé na jè

---

† **5:13-14** Pinadàrù ê pwina tàrù ma ê pwina èpà—é, Tâmogòori é popai na tàrù.

pitòpaé, wiâra ê câbawâdé kà Pwiduée*.

⁴ Dà cèna jè ina naa goo wà tàpé na rà panuâ bamwara ê cèikî†? [O dau pwacoé ma rà o mwa jèu biirà.] Ba ia é nama pwéelaa tàra [ê âjupâra gooé]. Â rà jèe tòpi pâ *aupwényunyuâari kêe, na me gée *napwéretòtù. Â jèe tâa jaarà ê Nyuâaê Pwicîri, ⁵ â rà jèe nari gée goo ê pai wâdé kêra ê popai kà Pwiduée. Â rà jèe còo mwara ê pàtàmara ê *Mwaciri kà Pwiduée, na ée mwa bàra paari, wiàna ée mwa tòpò ê Mwaciri kêe‡.

⁶ Â wiàna rà tètâjii diri pâ pwiibà, â rà nye dau pitubaèpà tàra còwâ§. Â o dau pwacoé ma o nùmarà na rà pinünüma ma wâjué còwâ. Ba pwacèwii na rà gére tanamiri còwâ wà *Pwina naî Pwiduée naa goro *satauro, ma tubakamuê, na ara tèpa âboro diri.

⁷ [Wà tàpé na wàrapwiri, âna rà pwacèwii ê napuu na èpà.] Napwa naa goo ê napuu na wâdé, âna é tòpi bwàti ê popaa, â é nama cipu ê utimuru kà tèpa

---

* **6:3** Pai ina wèe pâ, wâdé na jè pinünüma naa goo pâ muru na wâgòro, goo ê cèikî kêjè—muru na tâa na Tii Pwicîri, na câjè caa pâji tâmogòori. Â pinapéaati pàra muru bèepwiri naa na tii bèeni. Ba wâru pâ ucina goo wà Iésu Kériso, na rà tâa na Aamwari Béaa. † **6:4** Tàpé na rà panuâ bamwara ê cèikî—Nee tii 4–8, âna pwiri popai goo wà tàpé na rà tèpa acèikî béaa, èco na rà naaco ê cèikî kêra. É, pwiri popai goo wà tàpé na rà tâa jaa wà tèpa cèikî, â rà tâmogòori ê âjupâra, â rà còo pâ muru na wâdé na é pwa wà Pwiduée, èco na rà tètâjii. ‡ **6:5** Ê pàtàmara ê Mwaciri kà Pwiduée... Grec: Ê pàtàmara ê pàara na o mwa me. § **6:6** Mataio 12.31; Hébéru 10.26–27; 1 Ioane 5.16 § **6:6** Rà nye dau pitubaèpà tàra còwâ—Grec: Tàra còwâ. Ê pâ popai-bà, âna rà tâa gòobàra pâ popai rà tanamiri còwâ wà Pwina naî Pwiduée, â pwiri pai ina wèe pâ: Goro du îrà.

wakè wèe. Â é pwényunyuâari ê napuu bèepwiri wà Pwiduée. ⁸ Êco na ê napuu na é nama cipu co pâ upwâra na pwa daaé, ma murumwatò na èpà, âna ticèmuru naa goo. Â é péa tojii ê napuu bèepwiri wà Pwiduée, ma cîri tâjii.

Guwà tà cimwü tia pwâadèrèè

⁹ Napwa wâguwà, co tèpa âji béèò, âna go dau cèikî naa goowà. Ba go niimiri pâ, guwà tàgére tâa na ê âji naigé, â guwà tàgére pâra dâra ê pai udò kàwâ* [naa na *âji wâro]. ¹⁰ Ba wà Pwiduée, âna é *târù, â câé caa imwüru ê pimeaari kàwà ba kêe, ma tèpa âboro kêe. Ba guwà nye dau pitu tàra, â guwà bwaa nye tàgére ci naa goo nabà.

¹¹ Â o dau wâdé tîo, na guwà tà bura ma gòo, [naa na ê pimeaari kàwà bèepwiri] tiagoro pwâadèrèè. Â guwà o mwa tòpi diri ê câmawà na wâdé, na guwà tapacîri. ¹² Â o câguwà caa pâ nau tèpa tàpilée! Wâdé na guwà ipwacèwii tàpé na ia rà cèikî ba gòo. Ba rà pidâpwicâarirà, tiagoro na é naa tàra i pumara wakè kàra wà Pwiduée, na ia é mara ina tàra.

É pacoo auinabéaa wà Pwiduée

¹³⁻¹⁴ Biu, âna é *ipwataâboro† wà Pwiduée tà *Abéraama, pwi jojoorojè, â é ina pâ: *Go o nye dau pwényunyuâarigà. Â go nama rà dau wâru awé tèpa*

6:8 Genèse 3.17–18   * **6:9** Guwà tàgére tâa na ê âji naigé... é, Tâa tàwà ê pâ muru na dau wâdé {jii pwiri}, na rà o pame ê pai udò kàwà.   **6:10** Héberu 10.32–34   **6:13-14** Genèse 22.16–17
 † **6:13-14** É ipwataâboro—Grec: É ipwataâboro naa na nee, wâé cōwâ {Pwiduée}, ba càcaa pâri ma é ipwataâboro naa na nee pwi jèpwi na é maina jiié. (Còo nee tii 16.)

gòobàragà.

Genèse

22.17 ¹⁵ Â wà Abéraama, âna é pidàpwicâariê, ba na é tapacîri ê auinabéaa kà Pwiduée. Â géé goo kaa pwiri, â nye po cau coo diri tée.

¹⁶ Naa jaajè tèpa âboro, âna wiàna nümajè na jè paari tà pàra tàpé pâ, jè ina é pwina âjupâra, â jè ipwataâboro naa na nee pwi âboro na dau pwamuru naa gooé jiijè. Â, naa wàrapwiri, â jèè pacoo diri é pwâra pikòì nabibiu kàra, â rà târi pwârà.

¹⁷ Ipaiwà naa goo wà Pwiduée. Ba ûna é ina pâ ée mwa pwényunyuâari pâ âboro, â é nye ipwataâboro naa goo, ba na é *paâjupâra tàra é pwina é ina. Êkaa na rà tâmogòori pâ, rà o nye tòpi é pwina é jèè ina, â o câé caa pitòotéri auina kêe.

¹⁸ [Ba jè tâmogòori pâ, wiàna é ina pâ ée mwa pwa cè jè muru wà Pwiduée, â o câé caa pwâ. Â wiàna é ipwataâboro naa goo, â ée nye pacoo.] Wàépwiri du ârailu muru na càcaa gù, â wàépwiri é bépagòjè, na jè jèè uru naa jaaé. Â pwa nii ma gòo kâjè, ma jè cipa ba mwü é auinabéaa kêe tâjè, na jè tapacîri goro cèikî.

¹⁹⁻²⁰ Ê auwâari kâjè bèepwiri, âna é pwacèwii é pàiri jinu na gòo, na é cipa ba mwü é pwâranümajè. Â èrà bwàti na ére na dau pwicîri naa napwéretòotù. Ba wà Iésu, âna é jèè tàpiri é pé ciità maina na é târiwâri é ére bèepwiri†, â é mara

---

6:18 Nombres 23.19   **6:19-20** Lévitique 16.2-3   † **6:19-20** 3e phrase—Ûna é wàrapwiri wà Iésu, â é ipwacèwii pwi apwa ârapwaaìlò maina naa na Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif, na é tòpò naawê é ârapwaaìlò bépwanauri pâ èpà kâra Ba.

pâbéaa kâjè, ba na é tò naawê, ba [na é pwi a-ipa popai nabibiui] kâjè [ma wà Pwiduée]. Ba nye wàé kaa na é jèe pwi a pwa *ârapwaaìlò maina kâjè, na é pwacèwii ukai Melkisédek biu§. Â ée mwa wàrapwiri wà Iésu dâra gòiri awé.

7

Melkisédek âna é ânuu Iésu Kériso

Wàilàapà Melkisédek?

¹ Napwa naa goo wà Melkisédek, âna é pwi ukai naa na ville Salem, na pàara biu. É pwi a pwa *ârapwaaìlò kà Pwiduée kâjè—pwi Pwiduée, na é dau imaina awé. Â wà Melkisédek, âna ipitiru ma wà *Abéraama [pwi jojoorojè] na é wâjué me còwâ géé na auipaa wà Abéraama. Ba é piétò jii pàra ukai na rà wâru. Ûna ipitiru, â é *pwényunyuârié wà Melkisédek. ² Â wà Abéraama, âna é naa tée é âraimeai géé goro é pwina é tòpi naa na pai paa kèe*.

[Guwà naa nümawà cai naa goo] é nee Melkisédek. Ba é pai ina wèe, âna ‘pwi ukai na é *târù’. Â é pai ina wàra napô Salem, âna ‘pinaanapô’. Êkaa na é pwi ukai kâra pinaanapô mwara. ³ [Càcaa wâru pâ popai goové naa na *Tii Pwicîri. Ba]:

Càcaa ina tâjè
cè du nyaa ma caa kèe,

---

§ **6:19-20** É pwacèwii ukai Melkisédek biu—Còu naporomee 7.

7:1 Genèse 14.17–20 * **7:2** É pwina é tòpi naa na pai paa kèe—Grec: Caapwi ére géé goro 10 (la dime), géé goro é butin. Butin—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Ârapaa (ère paa).

ma cè tèpa jojooroé.

Â càcaa tâmogòo

cè pai pitèpaé,

ma cè pai bà kêe.

É pwi ucina goo

Pwina naí Pwiduée.

É pwi a pwa ârapwaaìlò

dàra gòiri awé.

⁴ Guwà jèe còo cai ê pai maina kà pwini Melkisédek! Ba wà Abéraama, âna é pwi jojoorojè na dau pwamuru naa gooé. Êco na é nye tòpò na ara Melkisédek ê âraimeai kêe, âna caapwi ére gée goo ê 10 gée na ê pwina é tòpi naa na pai paa kêe. ⁵ Â wàépwiri pwi jéuê na é pitûâri wà *Moosé naa na é Naèà kêe, ba na o mwato kà tèpa pwa ârapwaaìlò. Ê naèà bèepwiri, âna kâjè, tèpa gòobàra Abéraama. Â é pwina jè naa, âna jè naa tà tèpa jènerejè mwara, wà tèpa a pwa ârapwaaìlò kâjè gée na wâao kà Lévi†.

⁶⁻⁷ Â napwa naa goo wà Melkisédek, âna câé caa pwi âboro gée na wâao kà Lévi. Êco na é nye tòpi jii wà Abéraama, caapwi ére gée goo ê 10.

Jèpwi mwara: Wà Abéraama, âna [é pwi âboro imaina, ba] ia é *ipwataâboro tée wà Pwiduée‡. Â jè tâmogòori pâ, wà pwi âboro imaina, âna é

---

^{7:5} Nombres 18.21 † ^{7:5} Popai tà tèpa cèikí na rà tèpa Juif mwara. Grec: Wiâra ê Naèà, âna pwa târù kà tèpa naí Lévi, ma rà tèpa pwa ârapwaaìlò mwara, ma rà tòpi caapwi ére gée goro ê 10, gée goo é pwina tâa tà tèpa âboro kâra Ba Isaraéla, pai ina wèe pâ, tèpa jènererà. Êco na, wàilà mwara, âna rà tèpa gòobàra Abéraama. ‡ ^{7:6-7} Ba ia é ipwataâboro tée wà Pwiduée—Na ia é tòpi é auinabéaa (promesse) kà Pwiduée.

pwényunyuâari wà pwi âboro kîri. Êco na [jè pûra pâ] nye wà Melkisédék, na ia é pwényunyuâari wà Abéraama.

⁸⁻⁹ Jèpwi mwara: Napwa naa goo wà tèpa pwa ârapwaaailò kâjè—wà tèpa gòobàra Lévi—âna rà tòpi é âraimeai na wàrapwiri. Êco na rà tèpa âboro, na rà o nye capai bà pwacèwiijè. Napwa wà Melkisédék, âna ina gooé pâ, pwi âboro na é nye tà wâro awé.

Ûna é naa tà Melkisédék i âraimeai kêe wà Abéraama, âna pwacèwii na rà cau wàrapwiri têe, wà diri tèpa gòobàra Lévi[§]. [Ba wà Abéraama, âna é pwi jooororà diri.] ¹⁰ Ba wiàna wà Lévi [pwi caa kàra] âna càcaa pâji pitèpaé, âna pwacèwii na é tâa na é nài pwi joooroé Abéraama, na ia é naa i âraimeai kêe tà wà Melkisédék.

Tòotéri pai pwa ârapwaaailò béaa

¹¹ [Jè tàpo còo cai] é pai pwa ârapwaaailò. [Ba jè tâmogòori pâ] nye êkaa é pwi pàara é Naèà [kà Moosé]. Â nye wà [*Arona, ma] wà tàpé gée na wâao kà Lévi na rà tèpa pwa ârapwaaailò kâjè. Êco na jè còo pâ, é pai pwa ârapwaaailò bèepwiri, âna jèe câe mu caa pacoo bwàti é câbawâdé kà Pwiduée*. Ba wiàna wàrapwiri, â [wà Pwiduée, âna] pwiri câe caa panuâ medarijè pwi jè a pwa ârapwaaailò maina, na ité jiirà, â na é pwacèwii wà Melkisédék. ¹² Â wiàna é tèepaa wà pwi jè a pwa ârapwaaailò maina na bwaa âmuê é pai pwa ârapwaaailò kêe, â wâdé na tòotéri mwara é naèà.

---

§ 7:8-9 Pwacèwii na rà cau wàrapwiri têe, wà diri tèpa gòobàra Lévi—Grec: Wà Lévi na é naa têe. * 7:11 Jèe câe mu caa pacoo...ê câbawâdé kà Pwiduée. Grec: Câe caa pame pai tâbawêe {kâjè}.

13-14 Guwà còu bwàti, pâ, na go gére patùrawà [goo wà Melkisédék, âna] go pwa ucina goo wà Pwi Ukai kâjè, Iésu Kériso, na é té géé goo ê wâao kà *Juda, â càcaa wâao kà Lévi. Â nye ticè âboro géé na wâao kêe, na é mu pwi a pwa ârapwailò. Ba ticè tàrù kàra ma rà wàrapwiri, naa na Naèa kà Moosé.

É piwéna wà Iésu Kériso

15 Guwà jèe còu pâ, wà pwi a pwa ârapwailò kâjè, [wà Iésu Kériso] âna é ité [jii pàra tèpa pwa ârapwailò wiâra ê Naèa kà Moosé]. Â guwà mwa bàra tâmogòori, wiàna jè ina pâ, é nye pwacèwii Melkisédék. 16 Ba càcaa pacimaê, géé goo cè pai té kêe géé na cè jè wâao†. Â nye géé goo co ê pàtàmara é wâro kêe, na o dâra gòiri awé. 17 Ba jè jèe còu pâ jèe wii naa na Tii Pwicîri gooé pâ:

*Gà pwi a pwa ârapwailò
dâra gòiri awé.
Ipaiwà wâgàu
ma Melkisédék.*

Psaume 110.4

18 Wàépwiri na nama tiâu ê Naèa kà Moosé [naa gooje]. Ba ticè nii kâra ê Naèa, ma é pacoo [ê câbawâdé kà Pwiduée]. 19 Ba càcaa pâri ma é nama jè tâbawêe [ma tàrù na ara Pwiduée]. Â nabà, âna é naa tâjè ê naigé pâ naa jaaé, na dau wâdé jii ê naèa,

---

7:13-14 Ésaïe 11.1; Mataio 2.6; Auinapàpari 5.5 † **7:16** Géé goo cè pai té kêe... Grec: Majoroé cè jè naèa na é me géé goo ê naiiri âboro. Pwiri pai ina wèe mwara pâ, géé goo pâ naèa kà tèpa âboro, é, géé goo ê pwina jè còu goro du ârapromeejè. **7:19** Héberu 9.9

[goro ê *auipwataâboro kêe tâjè na bwaa âmuê]‡. Â jè tapacîri goro cèikî [ê pai coo wèe].

É tâa dâra gòiri awé

20-21 Jèpwi mwara: Ûna é pitòrigari Kériso wà Pwiduée, â é ipwataâboro pâ, na ée mwa pwi a pwa ârapwailò kêe dâra gòiri awé. Â câe mu caa wârapwiri naa goo pâra tèpa pwa ârapwailò. Ba wâéni é pwina é ina:

É jèe ipwataâboro

wà Pwi Ukai.

É jèe ina tâgâ:

“Gà pwi a pwa ârapwailò

dâra gòiri awé!”

O câe mwa caa

pitòotéri còwâ

autòpò kêe.

Psaume 110.4

22 Gée goo kaa pwiri, â wà Iésu, âna é jèe pwi câmu§ kâra auipwataâboro na é pwa tâjè wà Pwiduée, êna é dau wâdé jii ê naèa.

23 Jèpwi mwara, âna wà [Iésu, âna é piwéna jii] tèpa pwa ârapwailò béaa. [Ba wâé, âna é nye caapwi co, â wâilà] âna rà nye dau wâru. Ba wiàna é bà wà pwi jèpwi, â é tòotérié wà pwi a pwicò kêe.

24 Â o nye ticé âboro cèna o tòotéri wà Iésu, ba é nye

‡ 7:19 Goro é auipwataâboro kêe tâjè... Ê pâ popai bèepwiri, âna rà me gée na nee tii 22. 7:20-21 Hébéru 5.6 7:22 Hébéru 8.6, 12.24

§ 7:22 Wà Iésu, âna é jèe pwi câmu—Ba gée gooé, â jè tâmogòori pâ wà Pwiduée, âna ée mwa pacoo é auipwataâboro kêe.

tâa dâra gòiri awé. ²⁵ Â, na wàrapwiri, â pâri ma é pa-udò tàpé na rà medari Pwiduée naa na nee, [ma naa tàra ê wâro jaaé] dâra gòiri. Ba é *wâro dâra gòiri awé wà Iésu, â é nye tà ciburà pwapwicîri ba kâra.

É pwicîri ma tâbawêe

²⁶ Nye ticè cè jè âboro cèna pâriê ma é pwi a pwa ârapwailò maina kâjè, [ma pwi a-ipa popai kâjè na ara wà Pwiduée] wàco Iésu. Ba é pwicîri, â nye ticè èpà gooé, â wâdé tà Pwiduée wâé. Â wà Pwiduée, âna é jèe nama é pitâiti jii tàpé na rà pwa na èpà. Ba é jèe dàgòtùé, naa na ére na wâdòiti kâra *napwéretòotù [ba na o dau pwamainâé].

²⁷ Wà Iésu, âna câé caa pwacèwii pàra tèpa pwa ârapwailò, na rà pwa ârapwailò diri pâ tòotù, târa pâ èpà kâra còwâ, bau ê pâ èpà kâra ê Ba. Ba é nye wacaapwi pwa ârapwailò dâra gòiri awé, na ia é pipanuê, ma bà [naa goro *satauro].

²⁸ Wà tèpa pwa ârapwailò na pacimarà goro ê Naèà kà Moosé, âna rà tèpa âboro na ticè nii kâra [pwacèwiijè]. Â wà Pwiduée, âna [é tòotéri ê Naèà] goro ê auipwataâboro kêe. Â é pacima Pwina naîê, na é tâbawêe, [ba na é jèe nye pacoò diri] dâra gòiri awé.

8

É pwi a pwa ârapwailò maina kâjè wà Iésu Kériso

¹ Wàéni ère ê pwina go ina: Pwa pwi a pwa ârapwailò maina kâjè, naa napwéretòotù, [ma pwi a-ipa popai kâjè] na ara wà Pwiduée. Â wà

Pwiduée, na é dau pwényuâa ma dau pwa pàtâmee, âna é nama é tâaboo naa gòro âji îê [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru]. ² Â é ére na dau pwicîri, na é tâa wê, âna nye âji wâ târa pwapwicîri. Ba muru pacima kâ Pwiduée, â càcaa muru pwa kâra âboro*.

³⁻⁴ Pwa é âraimeai na é tòpò, ba wàépwiri wakè kâ tèpa pwa ârapwaaìlò naaniboo gòropuu. Â wiâna é bwaa tàgére tâa ni gòropuu wâ Kériso, â pwiri càcaa pâri ma é pwi a pwa ârapwaaìlò. Ba pwa pâra tâpé, ni gòropuu, na rà tèpa pwa ârapwaaìlò wiâra é *Naèà kâ Moosé. Â wakè kâra, âna na rà pwa ârapwaaìlò ma tòpò pâ âraimeai. ⁵ Êco na, diri é pâ pwiibâ, âna nye po câmu kâra ma ânuuru é âji wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòotù. Ba, na ia é pipwabwàtié wâ Moosé, ba na é pacima é wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, âna é pitûâri tée wâ Pwiduée pâ: *Gà o pwa diri é pâ muru, wiâra é câmu na go jèè paari tâgà, naanidò gòrojaa.* *Exode 25.40*

⁶ Ba wakè bèepwiri na ia é naa tà Kériso wâ Pwiduée, âna nye dau piwéna awé, [jii é pai pwa ârapwaaìlò wiâra é Naèà kâ Moosé]. Ba wâ Kériso, âna é pwi a pame tâjè é *auipwataâboro [na bwaa âmuê, na é pwa tâjè wâ Pwiduée]. Â é auipwataâboro bèepwiri, âna nye dau pwényuâa kaa jii é Naèà. Â ée mwa pame tâjè pâ aupwényunyuâari na dau wâdé awé.

Auipwataâboro na bwaa âmuê

---

* **8:2** Grec: É pwi ênawéna kâ tèpa muru na pwicîri bau é wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, na é pacima wâ Pwiduée, â càcaa âboro. **8:5** Exode 25.40; Kolosé 2.17; Héberu 9.23 **8:6** Héberu 7.22

⁷ [Biu, âna wà Pwiduée, âna é *ipwataâboro târa ê Ba kêe *Isaraéla, goro ê Naèà kà Moosé.] Â wiàna é auipwataâboro bèepwiri, âna é jèe pacoo ê auniimiri kà Pwiduée, â pwiri câé caa tòpò còwâ cè béârailu wèet†. ⁸ Êco na [càcaa tâbawêe é auipwataâboro béaa, ba] é pinabaèpà é Ba kêe wà Pwiduée, na é ina pâ:

*O tèepaa é pàara,
na o bwaa âmué.
Bà mwa pitérebà
bau wâao Isaraéla
ma wâao *Juda.
Bà mwa tòpò còwâ
cè auipwataâboro
na bwaa âmué.
⁹ Ia bà ipwataâboro
ma tèpa caa kàra.
Ia go pacòobérà
gée napô *Aigupito.
[Go poparà còobé,
ba na rà udò.]
Bà tâaboo naima,
na pwi tòotù-bà,
â bà ipwataâboro.
Â càra caa pitére dàra.
Rà ipwanauri é popai.
Â go naa càùò tàra.
Go panuârà pâ jiio!
Â o càcaa ipaiwà*

---

† **8:7** Grec: Wiàna wâdé bwàti i auipwataâboro béaa, â pwiri càcaa pâri ma mudàra còwâ cè jèpwi. **8:8** Jérémie 31.31–34

10 *ê auipwataâboro
 na bwaa âmuê,
 na bu mwa pwa,
 wâibu ma Isaraéla,
 têpa âboro kôo.
 Go mwa tòpò naèà kôo
 naa nanaarà.
 Go mwa wii popai kôo
 naa na pwâranümarà.
 Â go mwa Pwидуé kàra,
 â o mwa wàilà pwi Ba kôo.
 [Wàépwiri kaa
 auipwataâboro
 na bu mwa pwa.]*

11 *Rà o cau tâmogòorio
 diri pâ âboro;
 O câcaa pâri
 ma rà pacâmuri
 pwi béerà good.
 O ticè na é pamogòori
 pwi jènereê
 ba na é côoinaô.
 [Ba go o mwa wâjaarà.]
 Rà o mwa tâa jaaò
 wà tàpé na rà kîri.
 Rà o mwa medario
 wà tàpé na rà maina.
 12 *Go o mwa tipirà
 jii ê pâ tojii kàra.
 Go o mwa pwanaurirà
 goro ê pâ èpà kàra.
 O câgo mwa caa niimiri
 ê pâ càrarà na èpà.**

Jérémie 31.31–34

[Wàépwiri ê auipwataâboro, na é pwa ba kâjè wà Pwiduée.] ¹³ Ūna é ina gooé pâ, pwi muru na bwaa âmuê, âna pai ina wèe pâ, jèe dòroé ê auipwataâboro béaa. Ba jèe muru na jèe gòiri, â o jèe tiàué awé.

9

Càcaa pâri pâ ârapwaailò béaa târa ma pwanauri pâ èpà

Pai pwa goo du ère pwicîri

¹ Ê *auipwataâboro béaa, [âna wii naa na *Naèà kà Moosé]. Â wâna pwi naèà-bà, âna pitûâri tà tèpa âboro ê pai pwapwicîri kâra, ma é ère pwicîri kâra, naani gòropuu.

²⁻³ Ba rà pwabwàti ê wâ imwaano, ba naa wâra pwapwicîri. Â ârailu du naditârawâ na—‘ê ère na pwicîri’, ma ‘ê ère na dau pwicîri’. Â ê pwi naditârawâ bèepwiri, âna târiwâri goro pé ciità. Â wâna i ère na pwicîri, âna pwa ê taapà, bau ê wâra ânye, bau ê poloa na naa tà Pwiduée. ⁴ Â pwa i béreca* na târamiri goro mwani mii, âna rà mu cîri naawê ê *encens* [pâ dà na ûrea]. Wâna ére na dau

---

9:1 Exode 25.23–40, 26.1–30   **9:2-3** Exode 26.31–33   **9:4** Exode 16.33, 25.10–16, 30.1–6; Nombres 17.23–26; Deutéronome 10.3–5   * **9:4** Béreca—Ére na cîri ê encens naawê, ba na âraimeai tà Pwiduée. (Còo Luka 1.10.) Jè pûra na Exode naporomee 30 pâ, i béreca, âna é tâa na ére na pwicîri. Êco na é ina wà pwina é wii tii tà tèpa Héberu pâ é tâa târa i ère na dau pwicîri. Ba é wakè kâra béreca, âna pâra naa goo é wakè na pwa naa na ére na dau pwicîri.

pwicîri, âna pwa mwara i wâra pipwataâboro, na pwa goro mwani mii. Â wâna i wâra pipwataâboro, âna pwa [âracié muru na dau pwicîri]:

I noo kêra poloa *manne*† [gée napwéretòotù] wâna jè pé wârado goro mwani mii;

I tâjò kà *Arona‡, na ia é mu;

I du atü na wii naa gò i 10 Naèà kêra auipwataâboro béaa.

5-6 Napwa naa goo i târa i wâra pipwataâboro, âna wê kaa na ia rà mu *upwaa goro ê domii kêra macii, târa pwanauri pâ èpà kêra é Ba. Â ru tâdòiti kêra i tée, i du ârailu ânuuru *angela§ [na pwa goro mwani mii]. Ba ru câmu kêra pai tâa kà Pwiduée, naa na pai muugère kêe. Â ê itooru, âna cajipi i tée.

Wakè kà pwi a pwa ârapwaaailò

Wàépwiri pai pwa goo pâ muru, naa na *wâra pwapwicîri pwa goro imwaano. Dau wâru pàra popai mwara, na pâri ma jè ina naa goo diri é pâ pwiibà, èco na wâdé na jè paé.

Napwa naa goo tèpa pwa *âra-pwaaailò, âna rà mu tò naa na ére pwicîri, na diri pâ tòotù, ba na rà pwa é wakè kàra. 7 Â wàco pwi a pwa ârapwaaailò maina, âna pwa tàrù kêe, ma é tò naa na béârailu

---

† 9:4 Manne—Wà Pwiduée, âna é pa-ija é Ba kêe Isaraéla naa namaré goro manne, pé utimuru me gée napwéretòotù, na pwacèwii é nyi nara mwünyaté. ‡ 9:4 Tâjò kà Arona—Wà Pwiduée, âna é nama é pa tâjò kêe wà Arona, ba na é pwa pâ wakè goro pàtâma Pwiduée. (Còo Exode naporomee 30.) § 9:5-6 Exode 25.18-22; Ézékiel 10.12-15 9:5-6 Nombres 18.2-6 § 9:5-6 Angela—Grec: Chérubin. (Còo Exode naporomee 25, ma Ézékiel naporomee 10.) 9:7 Lévitique 16.2-34

kâra ére wâ, [i ére na dau pwicîri]. Â é wacaapwi too naawê, naa na caapwi naja. Â é pame ê domii kâra macii, na é tòpò, ba na âraimeai tà Pwидуée. Ê domii bèepwiri, âna ârapwailò bépwanauri pâ èpà —pâ èpà kêe, bau diri pâ èpà na rà pwa wà tèpa jènerèé, naa na pai càcaa tâmogòori kàra.

⁸ [Êdiri pâ pwiibà, âna nye po târa ipwacèwii tâjè.] Ba é Nyuâaê Pwicîri, âna ée mwa paari tâjè é pai ina wèe. Wâeni: Càcaa pâri ma jè tò naa na ére na dau pwicîri [wânidò napwéretòotù] gée goro é pai pwa ârapwailò, naa na wâ imwaano [naani gòropuu]*.

⁹ Ba jè còo pâ, na pwi pàara nabà, âna wâru pâ uràpâra ma ârapwailò, na rà naa tà Pwидуée wà tèpa âboro. Êco na càcaa pâri diri pâ pwiibà, ma nama *târù é pwâranümarà na araé†. ¹⁰ Ba é pwapwicîri bèepwiri bau diri pâ naèa kêe, goro utimuru, ma wâdo, ma pai *pinuwarà, âna muru târa naiijè tèpa âboro. [Â càcaa pâri ma é tigée goro é pwâranümarà âboro.] Â é pâra co tiagoro na é tòpò é âji pai pwa wèe wà Pwидуée.

Tâbawêe ârapwailò kà Kériso

¹¹ Napwa naa goo wà Kériso, âna é jèe pwi a pwa ârapwailò maina kâjè, na é pame tâjè diri pâ aupwényunyuâari na jè tàgére wârori‡. É jèe tòmè naa na wâra pwapwicîri na wânidò

* **9:8** Gée goro é pai pwa ârapwailò, naa na wâ imwaano... Grec: Na é bwaa tâa é wâ imwaano. Ucina goro pai pwapwicîri kà tèpa Juif. **9:9** Héberu 10.1-2 † **9:9** Târù é pwâranümarà na araé—Grec: Tâbawêe é pwâratùra-nigée-goorà (conscience). ‡ **9:11** Na jè tàgére wârori—é, Na jè o mwa wârori.

napwéretòotù§, na é piwéna ma tâbawêe. Ba càcaa pwa goro na-araraîri âboro, â càcaa muru gée na gòropuu bèeni. ¹² Â é wacaapwi tò dâra gòiri naa na ére na dau pwicîri. Â é pame ê domii naawê, [ba na ârapwaaîlò bépwanauri pâ èpà]. Êco na càcaa domii kêra nani ma paaci, â nye ê âji domii kêe [na joro na ia é pipanuâê, ba na é pwi ârapwaaîlò]. Â, na wârapwiri, â é tipi têpa âboro jii pâ èpà kêra, dâra gòiri awé.

¹³ Wiâra pâ naèà kêra pwapwicîri béaa, [â wâru pâ muru] na rà ‘miiri’ goo wà têpa âboro. Â wâru pâ ârapwaaîlò ma pwâra pwapwicîri târa ma cèitiri èpà kêra. Â rà mu *piupwaarà goro ê domii kêra nani, ma ê domii kêra paaci, ma ê dâuru nari paaci ilâri na jèe tòo naa na ânye*.

¹⁴ Êco na ê domii kà Kériso, âna dau pwa pàtâmee awé kaa jii pwiri! Ba é cèitiri èpà gée na é pwâranümajè dâra gòiri awé†! Â é tipijè jii ê pâ tûâ na èpà na rà popajè dâra ê pwâra bà! Ba é jèe pipanuâê wà Kériso, ba na é pwi ârapwaaîlò na tâbawêe, na ticè tòri ma èpà gooé. Â gée goo kaa pwiri, â o ticè na ée mwa caa pitòtijè goo ê *pwâratùra-nigée-goojè. Â pâri ma jèe coo ara

§ 9:11 Na wânidò napwéretòotù—Grec: Na pwa goro imwaano.

9:13 Lévitique 16.15–16; Nombres 19.9,17–19; Héberu 10.4

* 9:13 Grec: ...{Rà popa} ê domii kêra pâ nani ma paaci, bau ê dâuru nari paaci ilâri, ba na rà piupwaa tàpè na rà ‘miiri’, ba na...rà cèitiri èpà kêra naiiri âboro... 9:14 1 Pétèru 1.18–19 † 9:14 Ê pwâranümajè dâra gòiri awé—é, Goo ê Nyuââê Pwicîri na é tâa dâra gòiri awé. Grec: Goro ê nyuâa na é dâra gòiri awé.

wà Pwiduée, wà pwi a-ipawârojè†, ba na jè pwa-mainaê ma piênawéna kêe.

¹⁵ Ê pai bà kà Kériso, âna é tipijè jii ê pâ èpà na jè pwa, na jè wâro na aranara ê auipwataâboro béaa. Â é tòpò ê auipwataâboro na bwaa âmuê. Â wà diri tàpé na é jèe todàra wà Pwiduée, âna rà o cau tòpi diri pâ aupwényunyuâari na ia é mara ina béaa. Â o tâa tàra pâ aupwényunyuâari bèepwiri dâra gòiri awé.

Auipwataâboro goro domii

¹⁶⁻¹⁷ Napwa naa goo [ê jè auipwataâboro, âna é pwacèwii] ê tii na é wii wà pwi âboro béaa kêra pai bà kêe. Ba é wii pâ nee diri tàpé na rà o tòpi ê pâ wâdé kêe§. Êco na bwaa câe caa pâji coo ê tii bèepwiri, wiâna bwaa câe caa pâji bà wà pwi a wii wèe. [Â nye ticè âboro na tòpi êkêe géee goo pâ wâdé kêe.] ¹⁸ Â ipaiwà naa goo ê auipwataâboro béaa. Ba tòpò co goro pai joro wâra ê domii [kâra ê macii na tètâmwereê].

¹⁹ Ba ûna é jèe inapàpari diri pâ naèà târa ê Ba wà Moosé, â é popa domii kêra pâ nari paaci ma nani, na biinaimari bau ê jawé. Â é naaboo naa na ê na ûdòro upwâra *hysope* na pii goro wâramutô na mii. Â é upwaa i Tii goro Naèà. Â é wârapwiri naa gò pâ âboro diri. Â é inapàpari tàra pâ: ²⁰ *Wàéni é domii bépaâjupâra* é auipwataâboro, na é pwa wà Pwiduée ba kâwà, â wâdé na guwà pâra naa goo. Exode 24.8*

† **9:14** Pwi a-ipawârojè—é, Na é wâro. (Wà Pwiduée na é wâro.)

§ **9:16-17** Tii na é wii...na rà o tòpi ê pâ wâdé kêe—Testament.

9:19 Exode 24.6–8 * **9:20** Bépaâjupâra—En attestation, ce qui confirme.

21 Â é upwaa goro domii i wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, ma êdiri pâ muru pwicîri na tâa na.

22 Êkaa na, wiâra ê Naèà, â nye êco ê domii na pâri ma é nama wâdé† pâ muru na ara Pwiduée. Â rà pwâco ê pâ muru [naa na Naèà] na càcaa wàrapwiri. Â nye ticè pai pwanauri wàra pâ èpà, wiàna càcaa joro ê domii.

É paarijè tà Pwiduée

23 Jè jèe còo pâ, é wâra pwapwicîri pwa goro imwaano, bau é pwina tâa na, âna wâdé na ara Pwiduée. Ba wâdé goro ê domii kêra pâ macii. Êco na pâ muru bèepwiri, âna nye po câmu kêra co ê pâ muru na piwéna, na wânidò napwéretòtù. Â târa pâ pwi bèepwiri, âna o wâdé co é ârapwailò na dau piwéna. [Ba càcaa pâri ê domii kêra pâ macii ma câtùra ê èpà.]

24 Wà Kériso, âna é tò naa na é wâra pwapwicîri na wânidò napwéretòtù, ba na é ipaarijè tà Pwiduée. Â câé caa wàrapwiri naa na i wâra pwapwicîri naani gòropuu, na pwa goro na-araraîri âboro. Ba é pwi wâra pwapwicîri-bà, âna nye po câmu kêra é pwi âji êkêe [na wânidò napwéretòtù].

25 Â jèpwi mwara, âna é ârapwailò na é pame wà Kériso, âna é domii kêe wàé, [â càcaa domii kêra macii].

[Â jèpwi mwara, âna] câé caa pwa wâru pwa ârapwailò, pwacèwii pwi a pwa ârapwailò maina naani gòropuu na é ciburà pwa na diri pâ naja.

9:21 Lévitique 8.15,19   9:22 Lévitique 17.11   † 9:22 Nama wâdé—Grec: Cètiri èpà (purifier).   9:23 Héberu 8.5, 10.1

²⁶ Ba wiàna wàrapwiri, â pwiri gére pwa wâru aré [ma bà] tapoo géé na autapoo goro ê gòropuu. Bwa! É jèe nye wacaapwi tèepaa, na pwi pàara, béaa kêra pwâadàra gòropuu. Â é ipanuâê, ba na é pwa ârapwaaailò gooé còwâ. Â é jèe nama tiàu ê èpà goro ê pai bà kêe.

²⁷ Napwa naa goo wà tèpa âboro, âna rà nye wacaapwi bà co. Â géé na càùé, â ée mwa pitèirà wà Pwiduée. ²⁸ Â wà Kériso mwara, âna é jèe nye wacaapwi bà, târa pwanauri ê pâ èpà kà tèpa âboro diri. Â wiàna ée mwa wâjué me còwâ, â o càcaa târa ma é tipijè còwâ jii pâ èpà. Ée mwa jèu wâjué me, ba na é pa-udòjè, wàijè na jè tapacîe naa na pidàpwicâari. [Â é *âji wâro na é naa tâjè, âna o dâra gòiri awé.]

10

É wacaapwi pwa ârapwaaailò Kériso

¹ [Go jèe paari tàwà pâ]: Napwa naa goo é *Naèà kà Moosé, âna é po ânuuru co é pâ aupwényunyuâari na rà mwa tèepaa me géé na càùé*. Â càcaa âji ânuuru pâ pwi bèepwiri. Ba é Naèà, âna é tacoo goo wà pwi a pwa ârapwaaailò maina pâ, na é wacaapwi pwa *ârapwaaailò, na caapwi naja. Â ipaiwà na diri pâ naja, [géé na biu, â dâra gòiri].

Éco na, diri pâ ârapwaaailò bèepwiri, na rà dau wâru awé, âna càcaa pâri ma rà nama rà *tàrù ma

---

9:26 Hébéru 10.10 * **10:1** Na rà mwa tèepaa me géé na càùé—Wà Kériso, âna é jèe nye pame pâ aupwényunyuâari bèepwiri, géé na càùu é pàara kêra é Naèà kà Moosé.

tâbawêe na ara Pwiduee,² ma cèitiri pâ èpà kàra. Ba wiàna pâri, â pwiri câé caa pitòtirà ê *pwâratùra-nigée-goorà. Â pwiri o càra mwa caa pwa ârapwailò còwâ.³ Bwa, ê ârapwailò na rà naa diri pâ naja, âna rà nye tà ciburà taniimiri tàra còwâ ê pâ èpà kàra, [na nye tà ciburà wâgoorà].⁴ Ba jèe nye po dau pwacoé ma cèitiri ê pâ èpà kàra pâ âboro, goro ê domii kàra paaci ma nani paao.

⁵⁻⁶ Wàépwiri ê majoro ê pâ popai bèeni na ia é ina tà Pwiduee wà Kériso, na ia é tèepaa me naani gòropuu:

Nye càcaa nümagà

goo ârapwailò

bépwanauri pâ toji.

Câgà caa tòpi

macii na cîri

bétipi pâ èpà.

Càcaa wâdé tâgà

pâ âraimeai.

Gà naa tôo co

ê naiiri âboro

bépiênawéna'gà.

⁷ *Â go ina tâgà:*

“Wâgo-ni aragà.

Go mwa pwa wakè'gà;

go mwa pacoo co

ê câbawâdé'gà.”

Ba nye wàrapwiri

ê auina good

naa na i Tii'gà.

Psaume 40.7–9

É tòpò âmu auipwataâboro

⁸ Gà côo, é ina wà Kériso pâ, càcaa wâdé tà Pwiduée pâ ârapwaaílò, ma âraimeai, ma pâ macii na cîri! Êco na nye êkaa Naèè, na é tacoo goojè, ba na jè naa diri pâ pwi bèepwiri!

⁹ Jèpwi, âna é ina tà Pwiduée wà Kériso pâ: *Wâgoni aragà; go o mwa pacoo co é câbawâdé'gà.* [Â gà côo, é pâ popai bèepwiri, âna rà paari tâjè pâ] †† nama tiâu diri é *auipwataâboro béaa; â é tòpò é auipwataâboro na bwaa âmuê. ¹⁰ Â wà Kériso, âna é jèe nye pwa kaa é câbawâdé kà Pwiduée, na é panuâ é naiié, ba na é pwi ârapwaaílò na é caapwi co. Â é jèe tipijè jii é pâ èpà kâjè, â é nama jè tèpa âboro kà Pwiduée†.

¹¹ [Naa na auipwataâboro béaa, âna] rà coo goro é béreca wà tèpa pwa ârapwaaílò, na diri pâ tòotù§. Â rà nye pwa wâru pwa ârapwaaílò na ipaiwà. Êco na nye ticè ji caapwi ârapwaaílò na rà pwa, na pâri ma tipijè jii é pâ èpà kâjè.

¹² Â napwa naa goo é ipwa ârapwaaílò kà Kériso*, âna é nye wacaapwi pwa co. Â nye dau pwa pàtamee, târa ma pwanauri diri pâ èpà kâjè, dàra

† **10:9** É—Kériso, é, Pwiduée Caa. **10:10** Hébéru 9.12 †† **10:10** 2e phrase—Grec: Sanctifiés. Pai ina wèe mwara pâ, pâri ma jè coo araé ma pwamainâe ma piênawéna kèe. **10:11** Exode 29.38

§ **10:11** Na diri pâ tòotù—Pâ ârapwaaílò na rà pwa na diri pâ tòotù, âna rà ité jii é ârapwaaílò na piwéna, na pwa co na caapwi tòotù kâra naja. (Còo nee tii 1.) Êco na cau ticè géé goorà na pwa pàtamee ma é tipijè jii é pâ èpà kâjè. * **10:12** Ê ipwa ârapwaaílò kà Kériso—Pwi ipwa ârapwaaílò kèe bèepwiri, âna wàè còwà, ba é ipanuâe, ba na é bà. (Còo Hébéru 9.28.)

gòiri awé†. Â géé na càùé, âna wà Pwiduée, âna é nama é tâaboo naa gòro âji îê, [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru] dàra gòiri awé. ¹³ Â é tâa wê, tiagoro na ée mwa bàra còogai diri tàpé na rà pipaa dèe.

¹⁴ Nye goro ê ârapwailò kêe na caapwi co, na é nama rà tàrù ma tâbawêe na ara Pwiduée, diri tèpa âboro, na é jèe tipirà jii pâ èpà kàra‡.

Naèà na tòpò naa na pwâranümajè

¹⁵ É nye *paâjupâra pwiri tâjè ê Nyuââê Pwicîri, goro pâ popai bèeni [na é ina wà Pwiduée pâ]:

¹⁶ *Nye wàéni kaa
auipwataâboro
na bà o mwa pwa
[ma tèpa âboro kôo]
na pwi tòotù
na go jèe paco:
Go mwa tòpò naèà kôo
naa nanaarà.
Go mwa wii popai kôo
naa na pwâranümarà.*

Jérémie 31.33

¹⁷ Â é ina mwara pâ:
*Go o mwa tipirà
jii pâ tojii kàra.*

---

† **10:12** Dàra gòiri awé—Ê pâ popai bèepwiri, âna pwiri gòobàra pâ popai târa ma pwanauri pâ èpà kâjè, é, pwiri gòobàra pâ popai tâaboo naa gòro âji îê. **10:13** Psaume 110.1 ‡ **10:14** Na é jèe tipirà jii pâ èpà kàra—é, Na é jèe nama rà tèpa âboro kà Pwiduée. Grec: Na jèe papwicîrirà. **10:16** Jérémie 31.33; Hébéru 8.10
10:17 Jérémie 31.34

*Go o mwa pwanaurirà
goro ê pâ èpà kàrà.
O câgo mwa caa niimiri
pâ càrarà na èpà.*

Jérémie 31.34

¹⁸ Â gà côo, wiàna jèe pwanauri pâ èpà kâjè, â o câ mwa caa pâri ma jè pwa còwâ cè jè ârapwaaailò.

câmu tà tèpa cèikî

(Naporomee 10.19–13.25)

Jè cipa ba mwü cèikî kâjè

¹⁹⁻²⁰ Ico tèpa béeò, jèe tàpiri tâjè, i ére na dau pwicîri [na wânidò *napwéretòotù] géé goro ê pai joro wàra domii kà Iésu. Ba na ia é panuâ ê naiié [ba na pwa ârapwaaailò goo] â é tàpiri é imwaano\$ [bétâriwâri i ére na dau pwicîri]. Â o câjè caa piwâ na jè tòmè naawê! Ba nye êkaa pwi naigé na bwaa âmuê, târa cè wâro* [dàra gòiri awé naa jaa Pwiduée].

²¹ Wàépwiri, jèe pwa é pwi a pwa ârapwaaailò maina kâjè, na é pitûâ naa na é pwârawâ kà

10:19-20 Héberu 4.16   **10:19-20** Mataio 27.51   § **10:19-20** Na ia é panuâ ê naiié...â é tàpiri é imwaano—Munaa ucina goro pai too kà pwi apwa ârapwaaailò kà tèpa Juif, naa na ére na dau pwicîri, ba na é tòpò é ârapwaaailò bépwanauri pâ èpà kâra é Ba. (Pwi ârapwaaailò kà Iésu, âna é naiié, wàé.) Pwiri ucina mwara goro é pé ciità maina na é wâra pwapwicîri wâ Iéruusaléma na tûdârùé ûna é bà wà Iésu. (Còo Mataio 27.51.) Pwiri wà pwi awii tii bèeni, âna é ina pâ, é naii Iésu na taé, âna pwacèwii é ciità na tûdârùé. * **10:19-20** Dernière phrase—é, Â é wâro còwâ wà Kériso, â é jèe pâ nau pwi naigé kâjè. Grec: É tàpiri é naigé na bwaa âmuê, na wâro.

Pwiduée. ²² Â é jèe cèitiri ê èpà kâjè, ba na jè po pwéelaa, pwacèwii na nuwajè goro jawé na èaau†. Â o jèe nye ticè cè jè muru cèna o pitòtijè goo. Â géé goo kaa pwiri, âna mwa bàra wâdé na jè tème naa jaa Pwiduée, naa na pwâranüma na âjupâra, ma é cèikî na mwü.

²³ Wâdé na jè tâjùru ba mwü ê cèikî kâjè, naa goo é pâ aupwényunyuaari na jè tapacîri [na me géé jaa wà Pwiduée]. Ba é nye pwi a pacoo é pwina é jèe mara ina béaa. ²⁴ Â wâdé na jè pitu tâjè ma ipagòjè naima, ba na o pimaina too é pimeaari kâjè, ma é pâ wakè kâjè na wâdé. ²⁵ Â jè cibwaa coo jii é pâ ipitiri kâjè pwacèwii pàra tàpé, â wâdé na jè tà ciburà ipagòjè. Â jè tà cimwü naa goo, ba jè tâmogòori pâ, o jèe tèepaa é Tòotù [na ée mwa wâjué còwâ na wà Pwi Ukai].

Jè ipwacôoco!

²⁶ [Jè ipwacòojè, co tèpa béeò!] Ba wiàna jè nama gòo pûrujè, ba na jè tà ciburà pwa na èpà—wàijè na jè jèe tâmogòori bwàti é âjupâra—â o jèe nye ticè ârapwailò, cèna o pâri, târa ma pwanauri pâ èpà kâjè bèepwiri! ²⁷ Â nye ticè cèna jè o tòpi jii Pwiduée, êco é pai pitèjè kèe ma pai pwa wârimuru kâjè! Â é pwi bèepwiri, âna jè tapacîri, naa na pai wâgotâjè ma pwùkùru kâjè. Ba wà diri tàpé na rà cicara Pwiduée, âna ée nama tòrà naa na é na ânye na dau tòo!

10:22 Lévitique 8.30; Ézékiel 36.25; Éféso 5.26 † **10:22** 1re phrase—Grec: Jèe cèitiri ê tòri kâra pwâranümajè, â jèe nuwa é naiijè goro jawé na èaau. **10:25** Héberu 3.13 **10:26** Héberu 6.4–8

10:27 Ésaïe 26.11

28 Napwa naa goo wà pwi âboro na câé caa pitêre dâra ê Naèà kà Moosé, âna pitèié ma tètâmwereê, wiàna pwa ârailu, é, âracié cè tèpa pitòtié. Â càra caa piwâ wà tèpa jènereê ma rà tètâmwereê.

29 Â o dà cè wârimuru kà tàpé na rà còogai wà *Pwina naî Pwiduée goro pâ tûâ kâra? Ba ia, é jèe nama rà tèpa âboro kêe† goro ê domii kêe—ê domii na ia é jèe pacoo ê auipwataâboro kà Pwiduée. Â wiàna rà nama piticèmururu naa goo, â o dà cè wârimuru kâra? Â wiàna rà piècaari ê Nyuââ Pwicîri, wà pwi a pame ê *pimeaari imudi kà Pwiduée, â o dà cè wârimuru kâra? [Go ina tàwà pâ]: O nye dau maina awé! 30 Ba jè tâmogòori pâ, é jèe ina [wà Pwiduée] pâ:

*Nye wâgo co,
na go o mwa pitôowâri
[tà tàpé na rà pwa na èpà].*

*Â wâgo co,
na go nye jèpa naa tàra
pumara é tûâ kâra.*

Deutéronome 32.35

*Â jèe wii mwara pâ:
Ée mwa nye tèi é Ba kêe
wà Pwi Ukai.*

Deutéronome 32.36

10:28 Deutéronome 17.6, 19.15   **10:29** Exode 24.8 † **10:29** Éjèe nama rà tèpa âboro kêe—Grec: Papwicîrîrà.   **10:30** Deutéronome 32.25–36

31 Â o po dau pwaée kâjè, wiàna wà Pwiduée na dau pwa pàtamee awé, âna é tâjùrujè, ba na é pwa wârimuru tâjè§!

Cipa ba mwü cèikî tia pwâadèrè

32 Wâdé na guwà pitaniimiri pâ tòotù béaa. Ba géé na càuru pai tâmogòori kàwà é âjupâra goo wà Kériso*, â guwà pâmari pâ tacai ma pâ aré ma tòina na dau gòo. Êco na guwà pidàpwicâariwà naa goo, â guwà nye tà cimwü. 33 Ba rà pitubaèpà tàwà, ma pitànyiriwà na ara diri tèpa âboro. Â, na pàra pàara†, âna guwà pwadéi tàpé na tubaèpà tàra pwacèwiiwà.

34 Ba ia guwà pitu tà tèpa [cèikî béewà na rà] pwa karapuu, â guwà picâri wiârà, naa na pai tâa na aré kàra. Â ia guwà pidàpwicâariwà, na ia pa jiiwà diri neemuruwà. Â ia guwà ipwadée, ba guwà nye tâmogòori pâ, jèè tâa tàwà é na atà *aamwari, [na é naa wà Pwiduée] na piwéna ma tà tâa awé!

35 Â ni, âna guwà gòo, â guwà cibwaa nama oratàwà. Ba [wiàna guwà tà cipa ba mwü] é cèikî kàwà [naa goo wà Pwiduée] â o maina é câmawà!

36 Â guwà tà pidàpwicâariwà mwara, ba na guwà o pwa é câbawâdé kà Pwiduée. Ba wiàna wàrapwiri, â guwà o nye tòpi é aupwényunyuâari, na ia é mara ina pâ, na ée mwa naa tàwà. 37 Ba o càcaa gòiri, [â é tèepaa me wà Pwi Ukai] pwacèwii auwii na ina pâ:

---

§ 10:31 Grec: Po dau pwaée kâjè wiàna jè tûu naa na-araraí wà Pwiduée na é wâro. * 10:32 Pai tâmogòori kàwà é âjupâra goo wà Kériso—Grec: Pai papwéelaariwà. † 10:33 Na pàra pàara—é, Ê ârapàarawà. Pwiri wà pàra tàpé géé goorà, âna tubaèpà tàra, â wà pàra tàpé, âna rà pwadéirà. 10:34 Mataio 6.20, 19.29 10:37 Habakuk 2.3–4

*Êe tàpo tèepaa
wà pwi a tèepaa me.
O caé caa ipwâ goo
pai piâpâparié.*

Habakuk 2.3

³⁸ [Â é ina mwara wà Pwiduée pâ]:

*Wà pwina é tà cèikî,
âna é *târù na arao.
Â o tâa tée é wâro.*

Habakuk 2.4

Êco na wà pwi âboro na é piwâ ma wâjué cômâ, âna èpà tà Pwiduée wâé. ³⁹ Â wà tàpé na rà naa càurà naa goo wà Pwiduée, âna o tiàurà awé.

Êco na wàijè, âna jè tà cèikî naa goo wà Pwiduée, â é pa-uddjè [ma naa tâjè é *âji wâro jaaé].

11

Jè ipwacèwii cèikî kà tèpa Isaraéla biu

¹ Ê cèikî, âna dà cè pai ina wèe? Na jè cèikî, â jè tâmogòori ba mwü, naa na pwâranümajè, pâ, o nye tèepaa é pwina wâdé na jè tapacîri. Ba é cèikî, âna é *paâjupâra târa pwâranümajè, pâ, é nye coo, é pwina bwaa câjè caa pâji côm goro du âraporomeejè. ²⁻³ Nye géé goro kaa é cèikî, na jè tâmogòori pâ wà Pwiduée, âna é tapoo diri pâ muru goro é popai kêe. Ba é tòpò é gòropuu bau é napwéretòotù, ma êdiri pwina tâa na*. Êdiri pâ muru na jè côm, âna rà

11:1 2 Korénito 5.7   **11:2-3** Genèse 1.1; Psaume 33.6; Ioane 1.3

* **11:2-3** Ê gòropuu bau é napwéretòotù... Ê popai grec ni, âna pai ina wèe pâ, âge, monde, univers.

cau me géé goro pâ pwina câjè caa côo.

Na pâara biu, âna rà cèikî naa goo wà Pwiduée wà tèpa âboro imaina kà tèpa ijiao kâjè. Â nye géé goro kaa pwiri, na wâdé tée wàilà, â é inarà ba wâdé:

Abéla

⁴ Wà Abéla, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro kaa ê cèikî kêe, na é pwa ê *ârapwaaìlò na wâdé tà Pwiduée. Ba piwéna jii i pwi ia é naa wà pwi cièe, wà Kaina. Â é tòpié wà Pwiduée, â é nama é *târù wà Abéla na araé, géé goro ê cèikî kêe. Â wiàna jèe gòiri é pai bà kà Abéla, â rà bwaa nye tà ciburà patùrajè é pâ pwiibà†.

Énoka

⁵ Wà Énoka, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â jèe wii naa na tii† pâ, é pwi âboro na wâdé tà Pwiduée wâé. Â nye géé goro kaa ê cèikî kêe, na wà Pwiduée, âna é popaé too naa *napwéretòotù, na é bwaa wâro. Â càra mwa caa côoê côwâ, naani gòropuu.

⁶ Jèe côo pâ, wiàna ticè cèikî kâjè, â o nye po dau pwacoé ma jè tèpa âboro na wâdé tà Pwiduée wàjè. Â wiàna [âji nümajè na] jèe too naa jaaé, â wâdé na jèe mara cèikî pâ, nye pwa cè Pwiduée! Â jèpwi, âna wâdé na jèe cèikî pâ, é pwi a *pwényunyuâari wà tàpé na rà medarié, géé na âji pwâranümarà.

Noa

11:4 Genèse 4.3–10 † **11:4** Abéla; Kaina—Du naí Adamu, pwi apâbéaa kà tèpa âboro naani gòropuu. **11:5** Genèse 5.21–24 † **11:5** Jèe wii naa na tii—é, Wà Pwiduée, âna é jèe paâjupâra naa gooé.

⁷ Jèpwi, âna wà Noa, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye gée goro kaa ê cèikî kêe, na é jèe mara patùraé wà Pwiduée [goro i jèpé na maina na o mwa tèepaa]. Bwaa caé caa pâji còo i jèpé wà Noa, êco na é nye papwicîri wà Pwiduée, â é nye pitêre dèe. Â é iti i wànga, â rà cau udò diri mara é tâa kêe. Â é cèikî kêe, âna paari tâjè [ê pai càcaa cèikî kà] pàra tèpa âboro gòropuu, na jèe pitèira, ma naa wàrimuru tàra. Â wà Pwiduée, âna é nama é tàrù na araé wà Noa, ma naa tée ê pâ aupwényunyuâari kêe. Cau coo diri pâ pwiibà, gée goro ê cèikî kà Noa.

Abéraama

⁸ Wà *Abéraama, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye gée goro kaa ê cèikî kêe, na é pitêre dà wà Pwiduée na ia é todèe. Â é pâra jii ê napô kêe, dàra é napô na ée mwa paari tée wà Pwiduée. Ba bwaa caé caa pâji tâmogòori wâna na é pâra naawê. ⁹ Ûna é tèepaa naa na pwi napô na é naa tée wà Pwiduée, â é wâro wê, goro cèikî, na wâ imwaano, ba é pwacèwii pwi pârame.

Â ru wàrapwiri mwara wà Isaaka, pwina naîê, ma wà Iakobo, pwi èrùé. Ba é *aupwataâboro na ia é pwa tà Abéraama wà Pwiduée, âna kà diri tèpa gòbèrèè mwara§. ¹⁰ Ba é pwi âji napô na é pitapacîri wà Abéraama, âna é napô na é bari wà Pwiduée wiâra câbawâdé kêe; napô na o tâa dàra gòiri awé.

11:7 Genèse 6.13–22, 7.1; 1 Pétéru 3.20; 2 Pétéru 2.5   **11:8** Genèse 12.1–5   **11:9** Genèse 35.12   § **11:9** Dernière phrase—Grec: Ba rà tòpi ma wàé ê auinabéaa.

11 Wà Abéraama, ma wà tô wâdèe Sara, âna ru jèe du ijiao ma jiiàmú. Â wà Sara, âna é tô ilàri na é mwari—ba càcaa pâri ma pwa èpo kèe. Êco na ru cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye gée goro kaa é cèikî kàru, na é pitàmari pwi nari èpo wà Sara*.

12 Â rà pâ nau dau wâru awé, tèpa naneeâboro, na pitèparà gée gooé. Â rà jèe wâru pwacèwii pâ îricò nidò napwéretòtù, ma marawâ niboo bàrawià, na càcaa pâri ma jè pûra. [Ba pacoo, pwacèwii é auinabéaa kà Pwiduée.] Â guwà côo, rà cau me gée goo wà pwi caapwi âboro, na ia é jèe nye po dau ijiao!

13 Wà Abéraama, ma Isaaka ma Iakobo†, âna càra caa côo diri [ê pâ aupwényunyuâari na me gée goo] é auinabéaa kà Pwiduée, na rà bwaa wâro. Êco na rà nye cèikî taaci [pâ, o mwa nye coo na cè jè tòotù]. Â rà ipwadée, ba pwacèwii na rà côo gée iti é pai pacoo wèe. Ba rà nye cau inapàpari diri pâ, rà po tèpa pârame co naa na pwi gòropuu bèeni.

14 Â wà tàpé na rà wàrapwiri târa é pai tùra kàra, âna tèpa âboro na rà tàgére pâra dàra jè napô, na o mwa âji napô kàra. **15** Â càra caa niimiri pwi jè napô na rà me géewê. Ba pwiri nye pâri ma rà wâjué côwâ naawê.

11:11 Genèse 18.11–14, 21.2; Roma 4.19 * **11:11** Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina é cèikî kà Sara, naa na pwi nee tii bèeni. Êco na pàra tàpé, âna rà ina Abéraama. Â pàra tàpé mwara, âna rà inaru.

11:12 Genèse 15.5, 22.17 **11:13** Genèse 23.4; 1 Chroniques 29.15; Psaume 39.13; 1 Pétèru 2.11 † **11:13** Abéraama ma Isaaka ma Iakobo—Grec: Wà diri tèpa âboro-bà. Êco na càcaa ina diri tèpa gòobàra Abéraama na rà dau wâru, na inarà naa na nee tii 12.

16 Ba rà niimiri ê napô na dau wâdé jii cè jè napô ni gòropuu. Ba napô na wânidò napwéretòotù, na é pwabwàti ba kàra wà Pwiduée. Â wàépwiri ê majoroé ma jè côo pâ, câé caa kamu goorà wà Pwiduée, na rà ina gooé pâ Pwiduée kàra.

17-18 [Jèpwi mwara naa goo] wà Abéraama: É dau cèikî naa goo wà Pwiduée. Â é ina tée wà Pwiduée pâ, o mwa dau wâru cè tèpa gòobèrèè, na o mwa pitèparà gée goo pwina naîé, wà Isaaka. *Genèse 21.12* Êco na, gée na càùé, â é tacai ê cèikî kêe wà Pwiduée. Ba é tûâri tée pâ, na é pwa ârapwaaailò tée goo wà Isaaka. Â wà Abéraama, âna é [pipwabwàtié, ba na é] wàrapwiri. 19 Ba é cèikî pâ, pâri wà Pwiduée ma é pawâro còwâ tèpa bà. [Êco na é pacoóé wà Pwiduée] â é naa Isaaka còwâ tà Abéraama. Â pwacèwii na é jèè wâro còwâ wà Isaaka†.

Isaaka

20 Wà Isaaka mwara, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye gée goro kaa ê cèikî kêe, na é pacidòri nyuâa [tupédu naîé]—wà Iakobo ma wà pwi cièe, Ésaü. Â é naa tàru ê aupwényunyuâari kêe, na o mwa coo na cè jè tòotù na bwaa wâ naigé.

Iakobo

21 Wàrapwiri mwara naa goo wà Iakobo. Ba é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â béaa kâra pai bà kêe, âna é dùué naa gòro ê tâjò kêe, â é pwamaina

---

11:17-18 Genèse 21.12, 22.1-14   11:19 Roma 4.17   † 11:19 Â pwacèwii na é jèè wâro còwâ... é, Wàépwiri è jè ucina {ba kâjè}.

11:20 Genèse 27.27-29,39-40   11:21 Genèse 47.31-48.20

Pwiduée. Â é pwényunyuâari [tupédu èrùè] du naî Ioséfa. Â nye géé goro kaa ê cèikî kêe, na é wàrapwiri.

Ioséfa

²² Wà Ioséfa, âna é cèikî pâ, o géé na càùru ê pai bà kêe, âna wà Pwiduée, âna ée mwa popa ê Ba kêe, *Isaraéla, géé napô *Aigupito. Â nye géé goro kaa ê cèikî kêe, na é mara ina tà tèpa jènereê pâ, wiàna coo ê pwi tòotù-bà, â rà mwa popa pâ wiàrà, ê napudòé géé napô Aigupito§.

Du nyaa ma caa kà Moosé

²³⁻²⁴ Wà du nyaa ma caa kà *Moosé, âna ru cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro ê cèikî kàru, na càru caa pitère dâra ê naèà kà Faraô, pwi ukai kà tèpa Aigupito. [Ba é tûâri pâ, naa tètâmwara diri tèpa nari èpo pao na pitèparà naa jaa tèpa Isaraéla.] Â ru naapwàniri Moosé, naa na âracié parui. Ba ru còo [géé goro] pai wâdé kâra naporomee [pâ, é jèe pitòrigarié wà Pwiduée*. Â é pâmarié wà tô èpo kà ukai Faraô, â é popaé, ba na èpo kêe.] Â é pimaina too wà Moosé [naa na pwârawâ kà pwi ukai Faraô].

Moosé

11:22 Genèse 50.24–25; Exode 13.19 § **11:22** Dernière phrase—Grec: Â é naa é pitûa kêe, naa goro ê pâ duué. **11:23-24** Exode 1.22, 2.2 * **11:23-24** Ru còo...pai wâdé kâra naporomee... Wà tèpa Isaraéla biu, âna rà cèikî pâ, ê pai wâdé kâra naporomee pwi âboro, âna câmu kêe pâ, wâdé tà wà Pwiduée wâé. (Còo 1 Samuel 9.2; Luka 1.80; Apostolo 7.20.)

Â wàè mwara, wà Moosé, âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye géé goro kaa é cèikî kêe, na tàutêe na rà ina gooé pâ, é pwi èrù pwi ukai kà tèpa Aigupito. ²⁵ Â é tâa jaa [tèpa âji jènereê, wà tèpa Isaraéla] pwi Ba kà Pwiduée, na pàara na tubaèpà tàra na. Ba wâdé tée na é piaré wiârà, jii cè pai ipwàdé kêe [jaa Faraô] na pwi wâro na èpà tà Pwiduée. Ba o càcaa gòiri pé ipwàdé bèepwiri.

²⁶ Â piècaarié, pwacèwii é pai piècaari Kériso—wà pwi *Mesia [na ia ée panuê me wà Pwiduée, wâru pâ naja géé na càué]. Ba wâdé tà Moosé pwiri jii cè pai tòpi kêe diri pâ neapiâ wâ napô Aigupito. É wàrapwiri tàra é càraé, ba é tà niimiri é câmaê na ée mwa naa tée wà Pwiduée.

²⁷ Â nye géé goro kaa é cèikî kêe, na é [popa é Ba kêe ba na rà] còobé géé Aigupito. Càcaa wâgotêe goro cè pai putàmù kà ukai Faraô. Â é cimwü, ba é nye tàgére còo goro cèikî wà Pwina câjè caa còoê goro du âraporomeejè. ²⁸ Â nye géé goro kaa é cèikî kêe, na é [tûâri tàra é Ba kêe pâ, na rà] pwa é *Paséka—rà tâmi é apwaara goropwârawâ kàra goro é domii kàra nari mutô, ba na câé caa tatéerà i pwi *angela, na ia é tètâmwara tèpa ciàra èpo [naa napô Aigupito].

Tèpa Isaraéla

²⁹ Wà tèpa jojoorojè, wà tèpa Isaraéla, âna rà cèikî naa goo wà Pwiduée, [na ia rà pâra wiâ wà Moosé géé napô Aigupito]. Â nye géé goro kaa é cèikî kàra, na jèè îgé é naigé kàra naa nawià Mii. Â rà

tapàgà, tia na ére gée còwâ, [â rà cau udò]. Ba ûna rà pwârìrà wà [tèpa coda kà] tàpé Aigupito, â é cajipirà i jawé, â rà cau mwü ma bà.

³⁰ Â wà tèpa Isaraéla, âna rà cèikî mwara naa goo wà Pwiduée. Ba nye gée goro kaa ê cèikî kàra, na rà tabéaa goro ê auba babé wâri napô, naa na 7 tòotù. Â é nye tûu kaa i auba.

Rahab

³¹ Wà Rahab, wà tô ilàri gòronaigé [wâ Iériko] âna é cèikî naa goo wà Pwiduée. Â nye gée goro kaa ê cèikî kée, na é tòpi wà i tupédu coda Isaraéla, na ia mara cùruru, ba na ru cai i ville. Êkaa na é udò [ê tâa kée]. Êco na rà cau bà wà diri pàra tèpa âboro naa na ville, gée goo na càra caa tèpa pitère dà wà Pwiduée.

Wâru mwara pàra tàpé

³² O dà cèna go mwa ina còwâ mwara? Na càcaa pàri cè pàara ma go piwiâ diri [pâ pwina rà pwa, gée goro ê cèikî kàra—pwacèwii] wà Gidiona, ma Barak, ma Samasona, ma Jéfté, ma Samuéla, ma wà diri tèpa *péroféta mwara:

³³ Rà piétò jii pâ mwaciri wà pàra pwi;
Rà pa é pitûa goro âjupâra wà pàra pwi;
Rà [pwa é pwina wâdé, â rà] tòpi é pâ
aupwényunyûari [kà Pwiduée] wà pàra pwi;
Rà târi é pwâra liô wà pàra pwi;

³⁴ Rà cõtâmwara pâ ânye na maina wà pàra pwi;

11:30 Josué 6.12–21   **11:31** Josué 2.1–21, 6.21–25; Jacques 2.25

11:32 Juges 4.6–5.31, 6.11–8.32, 11.1–12.7, 13.2–16.31; 1 Samuel 1.1–25.1, 16.1–1 Rois 2.11   **11:33** Daniel 6.2–28   **11:34** Daniel 3.23–27

Rà udò jii [tèpa pièpàrirà, na pwa] na rà
tètàmwararà;
Rà tòpi ê nii ma gòo wà pàra pwi, na dau ticè nii
kàra, ba na rà piétò naa gòro paa, ma pagù ê pâ
pwâra paa na dau maina.

³⁵ Napwa naa goo ê pàra ilàri, âna [gée goro ê cèikî
kàra, na] rà tòpi còwâ tèpa éarà, ma bàrarà, ma
naîrà†, na ia rà wâro còwâ gée na aubà.

Â napwa naa goo wà pàra tèpa âboro, [âna gée
goro ê cèikî kàra] na rà dau pidàpwicâarirà, na rà
dau tubaèpà târa naiirà [wà tèpa pièpàri Pwidueé]
tiagoro na rà nama rà bà. Â càra caa [panuâ ê cèikî
kàra, ba na o] tipirà. Ba rà jèè tà niimiri ê wâro gée
na càuru ê pwâra bà, na é mwa tòpi; wâro na dau
piwéna awé [jii ê wâro bèeni gòropuu].

³⁶ Wà pàra pwi, âna piècaarirà ma pâdirà goro
ubati. Â wà pàra tàpé, âna tòpòrà naa na karapuu‡,
ma piirà goro itùpaò. ³⁷⁻³⁸ Â caamwara pàra pwi
goro atü. Â tòtàmwara pàra tàpé goro tauwa. Â èti
ba ârailu pàra tàpé goro kiri.

Â napwa naa goo wà pàra tàpé, âna tubaèpà tàra,
ma pwârirà gée na jè ére naa na jè ére. Â rà uru
pâ naa namaré, ma pâ gòrojaa, â ticè nao kàra. Â
ticè neemururà, â rà coona co parawére mutô ma
nani. Â rà picârü wâna pâ pwâramara-atü, ma wâna

11:35 1 Rois 17.17-24; 2 Rois 4.25-37 † **11:35** Tèpa éarà, ma
bàrarà, ma naîrà—é, Tèpa jènererà. Grec: Tèpa bà kàra. **11:36**

1 Rois 22.26-27; 2 Chroniques 18.25-26; Jérémie 20.2, 37.15, 38.6

‡ **11:36** 2e phrase—é, Â tòpòrà naa na karapuu. Pwiri caapwi
gomu goro âboro, é pwiri du ârailu gomü. **11:37-38** 2 Chroniques
24.21

pâ pwêe na îri naa napuu. Â nye dau pwaée kàra kaa, â rà nye dau maagé côo kaa. [Au, meaarirà!] Ba rà dau wâdé jii ê pé gòropuu bèeni.

Rà cau tapacîri pwina jè tòpi

³⁹ [Wàéni ê êreê, co tèpa béeò]: Wà diri tèpa âboro bèepwiri, âna rà cau cèikî diri naa goo wà Pwiduée. Â géé goro ê cèikî kàra, â é inarà ba wâdé. Êco na nye ticé géé goorà, cèna é nama tòpi na pwi pàara-bà, diri [ê aupwényunyuâari]—i pwi ia é jèe mara ina wà Pwiduée [pâ, na ée mwa naa târa i Ba kêe. ⁴⁰ Âna gorodâ?] Ba rà gére tapacîjè, [wàijè na jè bwaa wâro nabà]. Ba wà Pwiduée, âna é jèe mara pwabwàti géé na biu, pâ, na ée mwa cau nama jè tàrù ma tâbawêe na araé, wàijè naima ma wàilà. Â muru na dau wâdé ba kêjè nabà§.

12

Jè ipwacèwii Iésu â jè cimwü

¹ Jèe *paâjupâra tâjè ê cèikî kà diri tàpé na rà pábéaa kêjè na rà nye dau wâru awé kaa. Ê wâro kàra, âna câmu ba kêjè*. [Pwacèwii na jè itàa na pi-itàa.] Â wiàna wàrapwiri, co tèpa béeò, â wâdé na jè panuâ tâjii diri cè nakake, na pacoo pai itàa kêjè. Â jè tètâjii pâ èpà kêjè na cipajè! Â jè pipagòjè,

§ **11:40** Grec: Wà Pwiduée, âna é jèe mara côo ê pwina dau wâdé ba kêjè jii pwiri, ba o càcaa wâdé na é nama rà tâbawêe jijjè. (Wàéni ê muru na dau wâdé ba kêjè: Ba jè côo ê aupwényunyuâari kà Pwiduée na jè bwaa wâro naani gòropuu, géé goo pai tâa kêjè naima ma wà Kériso.) **12:1** 1 Korénito 9.24–25 * **12:1** 1re & 2e phrases—Grec: Rà tâbèepijè tèpa paâjupâra na rà pwacèwii ê nee na maina. (Ucina goro ê jéûrà, ba rà dau wâru awé.)

ba na jè nye tà itàa, naa na pidàpwicâari, tiagoro ê pwâadèrèè.

² Jè côo co wà Iésu, ba wàé na é pàara ê cèikî kâjè géé na autapoo goo, â wàé na é wéaari, ba na o tâbawêe na pwâadèrèè. Ba é tòpi ê napâraê goro pai pidàpwicâariê. Â é dau aré, â é bà naa goro *satauro—ê pai bà na dau pwa kamu goo. Êco na é nama piticèmururu naa goo ê pwi kamu bèepwiri, ba é tà niimiri ê pai o ipwàdéé kêe naa pwâadèrèè. Â [wà Pwiduée, âna é jèe nama] é tâaboo naa gòro âji iê [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru].

³ Wâdé na jè niimiri ê pai pidàpwicâariê na rà tubaèpà tée ma piècaarié wà tèpa âboro èpà. Ba wiàna wàrapwiri, â o câjè caa pwaora, ma panuâ [é cèikî kâjè].

É picòjè Pwiduée ba é mearijè

⁴ Go tâmogòori pâ, rà pipaa dàwà wà tèpa âboro èpà, pwacèwii na ia rà pwa tà Kériso. Â guwà dau tâa na aré goo. Êco na bwaa câguwà caa pâji pwacèwiié bwàti, tiagoro cè pai bà kàwà†! ⁵ Â jèpwi mwara, gona guwà jèe ipwanauri pâ, é ina goowà pâ guwà tèpa naîê, â é tòimiriwà [goro pai tâa na aré ma tòina kàwà]? Ba é ina pâ:

*Pwi âji naîô wée,
gà tère Pwi Ukai na é picòowà.
Gà cibwaa nama pièpà tâgà.*

⁶ *É tòimiri diri tèpa âji naîê.*

---

† **12:4** Grec: Bwaa câguwà caa pâji cicara ê èpà tiagoro pai joro wàra domii {kàwà}. **12:5** Job 5.17; Proverbes 3.11–12; Auinapàpari 3.19

*É pa-icôo diri tàpé
na wânümee tàra.*

Proverbes 3.11–12

7-8 Êkaa na guwà tòpi bwàti ê pâ ârapupûra kà Pwiduée, na é tûari tàwà ê pâ muru. Ba é wàrapwiri tà diri tèpa naîê. Ba wailàapà pwi âboro èpo na caé caa tòmiriê wà caa kêe? Â wiàna caé caa wàrapwiri tàwà wà Pwiduée, â pwiri pai ina wèe pâ, câguwà caa tèpa âji naîê. ⁹ Â wiàna jè papwicîri tèpa caa kâjè naani gòropuu, na rà pa-icôo ma tòimirijè, â dau wâdé mwara na jè tòpi na é tòimirijè pwi Caa kâjè na é wânidò *napwéretòotù. Â o tâa tâjè ê *âji wâro†.

¹⁰ Ba wà tèpa caa kâjè, âna rà nye pa-icôo ma tòimirijè na ji pwi pàara na ûgé, wiâra câbawâdé ma auniimiri kàra. Êco na wà Pwiduée, âna é nye pitûâri ma picòojè, ba na é pitu tâjè [dàra gòiri]. Ba wâdé tée na jè pâ nau tèpa âboro na jè wâdé ma pwicîri ma tâbawêe, pwacèwiie.

¹¹ Âjupâra pâ, càcaa wâdé tâjè ê ji pàara na jè tâa na é pai pitûâ ma picòojè. Êco na, wiàna jè tòpi bwàti, ma pidâpwicâarijè naa goo, â gée na càùé, â o mwa pwa câmajè na o dau wâdé. Ba jè o mwa tèpa âboro kâra pinaanapô—tèpa ciburà pwa ê pwina wâdé ma *tàrù.

Cimadò ma pagòo du îgà na ora!

¹² Êkaa na [go jèpa ina tàwà jècaa pâ]:

12:7-8 Deutéronome 8.5 † **12:9** Â o tâa tâjè ê âji wâro—é, Â jè mwa picòo pai wârori ê wâro na wâdé tée. Grec: Â jè mwa wâro.

12:11 Jacques 3.17–18 **12:12** Ésaïe 35.3

Gà cimadò wài!
 Pagòò du ìgà!
 Mudàra cè nii
 târa âgà na céca!
 13 Pâra wii naigé na tàrù!
 Cibwaa pàgà jii!
 [Pwa taaci na wâdé!]
 Â o naa tâgà còwâ,
 cè nii ma gòò,
 wâgà na gà bee!
 Â gà o pâra ba tàrù!

Ciburà pitêre dà Pwiduée!

14 [Wàéni pàra aupitûâri kôo tàwà]: Guwà mudàra ma guwà wâro na pinaanapô ma tèpa âboro diri. Â guwà wârori ê wâro na pwicîri, ma wâdé tà Pwiduée. Ba nye po dau pwacoé ma guwà còo wà Pwi Ukai, wiàna câguwà caa wàrapwiri.

15 Guwà ipwacôoco! Guwà cibwaa naa càùwà naa goo ê *pimeaari imudi kà Pwiduée, [ba o péa câguwà caa tòpi ê aupwényunyuâri kêe]. Â guwà piwéaariwà ma pitòimiriwà, ba péa ée tà wàawà naa jaawà cè jè pièpà§, na pwacèwii ê murumwatò na èpà. Â é piawàì goro ipâra pâ, â é tòpò pitiri ê pwêe na maga.

16-17 Â guwà ipwacôoco mwara, ba na o ticè géé goowà na é ipuu imudi. Â jèpwi mwara, âna guwà

12:13 Proverbes 4.26 § **12:15** Cè jè pièpà—Pwiri ê pièpà naa na pwâranümajè; pwiri pwi jè muru, é, pwi jè âboro na é tubatiâu ê pinaanapô kâra picaatâa, ma tadàrùé. Munaa pai naa càùjè naa goo wà Pwi Ukai, ma pai tàutâjè dàra cèikí naa gooé, ma pai pâra wiâra pâ duée imudi. (Còo Deutéronome 29.17.) **12:16-17** Genèse 25.29-34 **12:16-17** Genèse 27.30-40

cibwaa pwaduwa kà Ésaü biu. Ba jè cau tâmogòori ê jèkutâ gooé. Ba é pwi ciàra èpo, na o tâa têe ê aupwényunyuâari kà caa kêe. Â é icurié [imudi tà pwi jiié] naa goro caapwi ngapò utimuru co! Â gée na càùé, [ûna é mwa côoina é pwina é pwa] â é picigòboo na ara caa kêe, ma dau i, ba na é ilari jiié còwâ ê aupwényunyuâari kêe. Êco na jèe càcaa pâri. Â é tètâjiié wà caa kêe. Êkaa na guwà ipwacòowà! Â guwà câbaâjimuru ê pâ muru [na Mwaciri] kà Pwiduée!

Jè pâmwünyabweri jaa pwicîri

¹⁸ Ico tèpa béeò, jè jèe pâ-mwünyabweri ê jaa na càcaa pâri ma jè tii goo, ma côo goro du âraporomeejè. Napwa naa goo wà tèpa jojoorjè, tèpa *Isaraéla biu, âna po dau wâgotàra na ia rà pâmwünyabweri i gòrojaa wâ Sinaï, ba na rà o tòpi pâ *Naèà kà Pwiduée. Ba rà côo naawê ê doromara ânye, ma nee, ma bàutê. Â tii goorà ê u kêra duée*.

¹⁹⁻²⁰ Â rà tère airi tutu. Â é patùrarà [wà Pwiduée na] ê pwâratùra na dau maina: [*Pwicîri na guwà pâra gò i jaa bèeni!*] *Wà pwi macii, ma wà pwi âboro cèna é tii goo, âna o câtâmwereé goro atü!* *Exode 19.12-13*

Â dau tâpwi kà tèpa Isaraéla, â rà tomara too tée pâ: «Éee! Gà coo, co Pwi Ukai!» Ba càcaa pâri ma

---

12:18 Exode 19.16-20; Deutéronome 4.11-12 * **12:18** Grec: Jèe câguwà caa pâmwünyabweri ê jaa na pâri ma guwà tii goo, na pwa pé diopwaa kêra ânye goo, ma é nee, ma é bàutê, ma é ukâraduée. Ukâraduée—Tourbillon. **12:19-20** Exode 20.18-21; Deutéronome 5.22-27 **12:19-20** Exode 19.12-13

rà tèreê, ²¹ tiagoo mwara wà *Moosé, [pwi a pitûâ kàra]. Ba é pwùkùru, ma céca goro pai wâgotêe.

²²⁻²³ Napwa naa gooje, âna jè ipwàdée, na jèe pâmwünyabweri ê jaa [kà Pwiduee]—*Siona, na wânidò napwéretòtù. Â jè gere coo na ê napô kà wà pwi a pitèi diri tèpa âboro, ma pwi a-ipawârojè†. Â puràra pwâranümajè, ba jè jèe pwi pitapitiri kà diri tèpa âji naî Pwiduee†—wàijè na jèe wii neejè naa na Tii kêe, [ba na o tâa tâjè ê aupwényunyuâari kêe]. Â jè picaatâa ma wà diri tàpé na rà jèe bà§, géee na biu, na wâdé tà Pwiduee wàilà—wà diri tàpé na ia é nama rà *târù ma tâbawêe na araé. Â rà cibèepijè ê pâ *angela na rà dau wâru awé, na càcaa pâri ma jè pûra ê jéurà.

²⁴ Â jè jèe medari wà Iésu, wà pwi ia é pame tâjè ê *aupwataâboro na bwaa âmuê, [na ia é jèe pwa wà Pwiduee] ba kêjè. Â é jèe pacoo wà Iésu goro pai joro ê domii kêe [na ia é bà ba kêjè]. Â ê domii kêe, âna é piwéna awé jii ê domii* kà Abéla†.

12:21 Deutéronome 9.19 † **12:22-23** Pwi a-ipawârojè—é, Na é wâro. † **12:22-23** Âji naî Pwiduee—Grec: Tèpa ciàra èpo kà Pwiduee. Wâjaa tèpa Juif, âna wà tèpa ciàra èpo, âna rà tàpé na tâa tàra ê aupwényunyuâari na maina. § **12:22-23** Ma wà diri tàpé na rà jèe bà... Grec: Ma pâ nyuâa tàpé na rà târù, â na rà jèe tâbawêe.

12:24 Genèse 4.10; Héberu 8.6 * **12:24** Domii kà Abéla—é, Ârapwaa ilò na ia é naa wà Abéla. † **12:24** Ê domii kêe, âna é piwéna awé jii, ê domii kà Abéla—Wà Abéla, âna pwi apâbéaa kà tèpa âboro na tètâmwararà. (Còo Héberu 11.4.) Ê pai joro wàra ê domii kêe, âna pame ê wârimuru kà pwi cièe, Kaina, na ia é tètâmwereé. Êco na ê domii kà Kériso, âna é pame é pai pwanauri wàra èpà kêjè diri, â é nama jè wâdé na ara wà Pwiduee.

25 Êkaa na guwà ipwacôoco, ba péa tàutàwà dàra pitêre dà wà Pwiduée na é gère patùrawà! Ba ia càra caa udò jii ê wârimuru, wà tèpa jojoorojè, tèpa Isaraéla, na ia rà naa càurà naa goo wà Moosé. Â wà Moosé, âna é pwi âboro pwacèwiijè†. Â o mwa wànau ê wârimuru tà diri tàpé na rà naa càurà naa goo wà Pwiduée na é wânidò napwéretòotù?!
 26 Ba ia, [wâ gòrojaa Sináï] na ia é nama gù napuu goro pwâratùra kêe. Â é jèe ina tâjè pâ: *Go o mwa tubagù còwâ ê gòropuu diri.* Â o càcaa gòropuu co, â o *napwéretòotù mwara!* **Aggée 2.6** 27 Pai ina wèe pâ: O tiàu ê gòropuu ma diri é pwina tâa na, ba muru na ia é tòpòrà wà Pwiduée. Êco ê pâ muru na tâa jaaé, âna o tà tâa awé.

Mwaciri na o càcaa gù

28 Guwà còo, jè jèe tòpi [ê autâa na] Mwaciri kêe na o càcaa gù! Êkaa na wâdé na jè dau pwaolé tée, ma pwamainaê. Â jè piênawéna kêe goro ê wâro na pwicîri ma wâdé tée. Â jè dau papwicîriê, 29 ba wà Pwiduée kâjè, âna é pwacèwii ê ânye na tòotiàu diri ê muru goo!

13

Bénabwé popai

1 Wâdé na guwà tà ciburà pimeariwà, pwacèwii tèpa aéjii. Ba wàépwiiri ê pai pwa kà tèpa cèikî naa goo wà Kériso, tà tèpa béerà. 2 Â guwà tòpi bwàti

---

12:25 Héberu 2.1–3, 10.26–29 † **12:25** Â wà Moosé, âna é pwi âboro pwacèwiijè—Grec: {Moosé}, na é pwi âboro gòropuu. **12:26** Aggée 2.6 **12:29** Deutéronome 4.24, 9.3 **13:2** Genèse 18.1–8, 19.1–3; Roma 12.13

tèpa âboro na rà me naa jaawà. Ba wà pàra tàpé, âna càra mu caa tâmogòori pâ, rà tòpi pâ *angela kà Pwiduée. ³ Â guwà niimiri mwara tèpa [cèikî béewà] na rà gére wâna karapuu, â guwà tâa na é aré ma wàilà, pwacèwii na wâguwà mwara na pi-iwà. Â ipaiwà mwara naa goo tàpé na gére tubaèpà târa é naiirà—wâdé na guwà pwamaagé còo ma wàilà, pwacèwii na naiiwà na tubaèpà târa*.

⁴ Guwà tòimiri é pipaêwâdà kàwà. Â guwà cib-waa toomura—cibwaa cîâa jii pa wâdàwà, é tèpa éawà. Ba ée mwa naa wârimuru wà Pwiduée tà tàpé na rà wàrapwiri, ma wà diri tàpé na rà ipuu imudi ma wà pàra tàpé.

É pitu tâjè Pwi Ukai

⁵ Guwà cibwaa pwa ma âra-nümawà é mwani! Bwa! Guwà ipwâdéé co, goro é muru na tà tàwà. Ba é jèe nye ina wà Pwiduée pâ: *O câgo caa imwûru jüigà; â go mwa tà tòimirigà taaci.* *Deutéronome 31.6*

⁶ Â géé goo kaa pwiri, â jèe câjè caa pidumapiê. Ba:

*É nye upao
wà Pwi Ukai kôo.
O càcaa wâgotôo
goo tèpa âboro.
Dà cèna rà pwa tôo?*

Psaume 118.6

---

* **13:3** Pwacèwii na naiiwà na tubaèpà târa—é, Ba wâguwà mwara, âna pwa naiiwà, é, Ba guwà bwaa wâro naani gòropuu ma wàilà, é, Ba pwiri o tubaèpà tàwà na cè jè tòotù na bwaa wâ naigé. Grec: Ba nye wâguwà naa na naiiri âboro. **13:4** Éféso 5.5 **13:5** Deutéronome 31.6,8; Josué 1.5 **13:6** Psaume 118.6

Wàépwiri ê popai na jè inapàpari naa na ipwàdéé!

⁷ Guwà niimiri tèpa pitûâ kàwà naa na cèikî, na ia rà mara pame tàwà ê popai kà Pwiduée. Â guwà naa nūmawà naa goo ê pai wâro kàra, bau ê aupwényunyuâari na me goorà†. Â guwà ipwacèwii ê cèikî kàra.

Pâra wiâ Iésu

⁸ Wà Iésu Kériso, âna é nye tà ipaiwà napwiri, ma nabà, ma dàra gòiri awé! ⁹ Guwà cibwaa tòpi imudi ê pâ na jèpapara pupûra na ité. Ba rà péa ipa-imwûruwà. Ba nye êco ê *pimeaari imudi kà Pwiduée, na é tâmogòori pagòo pwâranūmajè, â càcaa cè pai pitère dàra kâjè pâ naèa goro ê pâ utimuru. Ba pâ po dau piticèmuru naa goo ê pâ pwiibà.

¹⁰ Pwa ê *ârapwaaailò‡ kâjè [na é piwéna]. Â wà tèpa pwa ârapwaaailò ni gòropuu, âna ticè ére kàra géé goo. ¹¹ Wàilà, âna rà mu popa me ê domii kàra pâ macii na tètâmwararà, naa na ére na dau pwicîri, ba na ârapwaaailò bépwanauri pâ èpà. Â ê naiti pâ maciibà, âna cîri naa gòroigé§, [naa na jè ére na wâiti jii ê autâa kà tèpa âboro].

¹² Wà Iésu, âna [wàé pwi ârapwaaailò kâjè. Â tètâjiié, â] é maagé còo, â é bà naa gòroigé jii ville. Â joro ê domii kêe, ba na o cèitiri ê pâ èpà kâjè, ba na pwéelaa [ê pwâranūmajè na ara wà Pwiduée].

13:7 1 Korénito 4.16 † **13:7** Aupwényunyuâari na me goorà—é, Pai bà kàra. **13:9** Roma 14.17 ‡ **13:10** Ârapwaaailò—Grec: Aupwa ârapwaaailò (autel). **13:11** Lévitique 16.27 § **13:11** Cîri naa gòroigé... Càmù kàra pai tètâjii pâ èpà kàra ê Ba. **13:12** Ioane 19.17

13 Êkaa na wâdé na jè pâra wiâ Iésu, â jè tà tâa na ê aré ma kamu kêe*. Â jè còobé ma wâé jii ê pai wâro kà tèpa âboro [na èpà]†. 14 Ba ê âji napô kâjè, âna càcaa wâna ê pwi gòropuu bèeni na o tiâu. Ba é wânidò *napwéretòotù, â jè tàgére pâra naawê‡.

15 Wàéni ê pâ ârapwaailò, na wâdé tà Pwiduee na jè tòpò na araé: Na jè pwamaina ê nee, ma inapàpari pâ, é Pwi Ukai kâjè. 16 Â jèpwi: Na jè pwa ê pwina wâdé, â jè imeai tàpé na piticè kàra. Wâé kaa pwiri ê âraimeai na wâdé têe.

Ipakîriwà ma pwapwicîri

17 Wâdé na guwà ipakîriwà, â guwà pitère dà tèpa pitûâ kàwà [naa na cèikî]. Ba ée mwa tèirà goowà wà Pwiduee. Â guwà nama rà ipwàdéé goro ê càrawà, â guwà cibwaa nama tòina pwâranûmarà! Ba wiâna rà pikîri goowà, â o nye èpà ba kàwà mwara.

18 [Tiagoro nabàni, co tèpa béeò, âna] câé caa pitòtibà ê *pwâratùra-nigée-goobà. Â wâdé na guwà tà ciburà pwapwicîri ba kâbà§, ba na o tà ciburà

13:13 Hébéru 12.2 * **13:13** Kamu kêe—Pai bà kêe naa goro satauro. (Còo Hébéru 12.2.) † **13:13** Jii ê pai wâro kà tèpa âboro na èpà—Grec: Jii ê ére na rà tâa wê wà tèpa âboro (hors du camp). Càcaa pai ina wèe pâ, jè wâro iti jii pàra tèpa âboro; wâdé na jè wârori ê wâro na pwicîri, ma ité jii ê wâro kàra na èpà, ba ê âji napô kâjè, âna càcaa wâni gòropuu. Wâdé na jè pidâpwicâarjè, na rà tètâjijjè, ma tubaèpà tâjè, ma piècaarjè, ba pâ muru na rà nye pwa tà Iésu.

13:14 Hébéru 11.10,16, 12.22 ‡ **13:14** 2e phrase—Grec: Â jè pimudàra ê napô na ée mwa tèepaa me. **13:15** Psaume 50.14,23

13:16 Filipi 4.18 **13:17** 1 Tésalonika 5.12 **13:18** Apostolo 24.16; 2 Korénito 1.12 § **13:18** Ba kâbà. Pwiri é pi-inaê còwà wà pwi awii ê tii bèeni.

wâdé ê càrabà naa na diri pâ ére. ¹⁹ Â jèpwi mwara, âna go tacoo goowà pâ, na guwà pwapwicîri, ba na o pâri ma go wâjué cômâ wâi naa jaawà.

Aupwényunyuâari

²⁰⁻²¹ Go ila wà Pwiduée, wà pwi a naa tâjè ê pinaanapô, pâ, na é naa tàwà diri cè pwina tiâu jiiwà, ba na guwà pwa ê câbawâdé kêe. Go ilari jiié pâ, na é wakè goowà, na é naigé mee wà Pwi Ukaî kâjè Iésu Kériso, ba na o pwa cè pwêe goowà, na dau wâdé têe. [Â go pwamaina] wà Kériso, na é pwi a piwéaarijè—wâijè na jè pwacèwii ê pubu mutô kêe. [Ba é pipanuâê ba kâjè tiagoro na é bà.] Â ê domii kêe na ia joro, âna êkaa i pwi ârapwaailò na ia é pacoo ê *aupwataâboro [kà Pwiduée] tâjè, na o tâa dâra gòiri awé. Â wà Pwiduée, âna é pawâroé cômâ gée na aubà. Ũu, wâdé na tâa tà Kériso ê pai maina ma muugère dâra gòiri awé! Wâdé na wâra! Amen!

Ipicijii

²² Ico tèpa cèikî béeò, go ilari jiiwà pâ, na guwà tòpi bwàti ê pâ autûâri kôo naa na tii bèeni. Ba càcaa dau gòri, na go wii, ba na pagòowà ma pamogòori tàwà.

²³ Jèkutâ wâdé goo pwi béejè Timotéo. Ba é jèe còobé gée na karapuu! Â wiàna é tèepaa me wâi naani, â ée mwa me wiâô wiàna go caiwà.

²⁴ Guwà naa bwàcu kôo tà tèpa pitûâ kàwà naa na wâra pwapwicîri, bau tèpa cèikî diri. Â rà naa bwàcu kàwà mwara diri tèpa cèikî ni napô Italie.

25 Wâdé na tâa jaawà ê pimeaari imudi kà
Pwiduée!

Cidòri nyuâawà!

Tii Pwicīri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58